

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

LIETUVOS ŪKINĖ PADĖTIS

Eividas Radvila

Kol kas dar nepaskelbti galutiniai praėjusių metų ūkio raidos rodikliai, tačiau tam tikrus išankstinius apibendrinimus galima padaryti ir iš turimų apytikslių duomenų. Apskritai praėjusieji metai, matyt, bus laikomi nuosmūgio pabaigos ir nežymaus Lietuvos ūkio atsigavimo metais. Išankstiniais vertinimais, Lietuvos bendrasis vidaus produktas pernai padidėjo 3.1 nuošimčio.

Statistikos departamento prie Lietuvos Vyriausybės pateiktais duomenimis, tiek pramonės gamyba, tiek mažmeninė prekių apyvarta praėjusiais metais, palyginus su ankstesniais, padidėjo vienu nuošimčiu. Šios dvi ūkio šakos šiandien yra svarbiausios Lietuvoje. Kartu sudėjus, jos duoda beveik pusę šalyje sukuriama bendrojo vidaus produkto. Todėl kaip tik nuo pasiekimų jose daugiausia priklauso bendroji Lietuvos ūkio padėtis. Atsigauna lengvoji pramonė, persitvarko maisto, chemijos pramonė, iš nuosmūgio pradėjo keltis kai kurios didžiosios radioelektronikos, buitinių prietaisų gamyklos. Tačiau tebemažėja naftos produktų perdirbimas, merdi mechanikos gamyklos. Smarkiai, ypač didesniuosiuose miestuose pasikeitė vaizdas prekyboje – atsiranda vis daugiau didelių privačių vakarietiško parduotuvių, turinčių didelį prekių pasirinkimą.

Trečioji pagal svarbą ūkio šaka Lietuvoje šiuo metu yra žemės ūkis. Šioje srityje pasiekimai praėjusiais metais buvo kuklesni. Čia ir toliau buvo pastebimas nedidelis nuosmūkis. Gyvulių ir paukščių pernai supirkta 9 nuošimčiais mažiau, o pieno tiek pat kaip ir 1994 metais.

Pernai nežymiai sumažėjo pervežimai geležinkeliais bei statybų apimtys. Nors reikėtų pažymėti, kad smarkiai išaugo privačių namų statyba. Gerokai padidėjo elektros energijos gamyba ir eksportas.

Išskirtinio dėmesio nusipelnė bankininkystės reikalai. Išankstiniais vertinimais, pernai bankai sukūrė apie 5 nuošimčius bendrojo vidinio produkto. Žiūrint paviršutiniškai, ši sritis atrodė labiausiai klestinti. Ištaigingi bankų pastatai, prabangūs bankininkų automobiliai, didžiuliai jų atlyginimai netgi matuojant vakarietiškais masteliais, galėjo sudaryti apgaulingą stiprumo išpūdį.

Pirmieji ženklai, kad tai tik paviršutinis blizgesys, pasirodė praėjusių metų pavasarį, kai netikėtai bankrutavo du stipriais vidutiniokais laikyti bankai. Smulkesni bankai bankrutuodavo ir anksčiau, tačiau Lietuvos bankas ramindavo, kad jų aktyvai tesudaro tik kelis nuošimčius visų šalies bankų aktyvų. Gal todėl ir "Aurabanko" bei "Vakarų banko" žlugimui nebuvo skirta pakankamai dėmesio. Nebuvo išnagrinėtos jų žlugimo priežastys, nepasimokyta iš finansų krizės Latvijoje, tad metų pabaigoje krizė jau apėmė didžiuosius šalies bankus. Kaip šiomis dienomis pripažino Tarptautinio valiutos fondo ir Pasaulio banko ekspertai, Lietuvoje yra nemokūs bankai, valdantys apie 80 nuošimčių visų piniginių išteklių, tarp jų ir visi trys valstybiniai bankai.

Pasigirsta įvairių bankų griūties aiškinimų, tačiau jie kol kas nesudaro pilno vaizdo. Šiuo metu vyrauja valdžios, įvairių politikų bei apgautų indėlininkų aiškinimai.

Savaime suprantama, kad indėlininkų požiūriu dėl visko kalčiausi godūs ir neraštingi bankininkai, ribotos Centrinio banko galimybės komercinius bankus kontroliuoti. Politikai bėdų priežastį mato fiksuotame lito kurse, ydingame Valiutų valdybos modelyje, užsienio šalių interesuose, vidinėje finansinių grupuočių tarpusavio kovoje.

Tačiau tokie aiškinimai išleidžia iš akių bendresnius šalies ūkyje vykstančius reiškinius, nepastebima, kad bankų krizės vyksta beveik visose persitvarkančiose Vidurio Europos šalyse. Patys bankininkai ir verslininkai mano, kad svarbiausia bankų griūtis, kurią sukėlė masinis skolų negrąžinimas, priežastis slypi 1993-1994 metais pasikeitusiose ekonominėse, verslo sąlygose tiek Rusijoje, tiek pačioje Lietuvoje. Tuo laikotarpiu verslininkai daug pinigų prarado Rusijoje, bankrutavo smulkesnės kredito įstaigos, "Sekundės" bankas, EBSW holdingo kompanija. Norėdami atiduoti skolas, verslininkai ėmė skolintis iš didžiųjų bankų, dažnai už tai duodami nemažus kyšius bankininkams, abiem pusėms suprantant, kad tų pinigų verslininkai niekada nebus pajėgūs grąžinti. Galutinai pasibaigė verslininkystės tarp-

nis, kai buvo galima lengvai užsidirbti pinigų, naudojantis skirtingomis žaliavų ir prekių kainomis Rytuose ir Vakaruose. Pablogėjo verslo sąlygos ir Lietuvoje – pastebimai priekabiau ėmė dirbti mokesčių inspekcija. Vyriausybė vis smarkiau monopolizuoja pelningas verslo sritis.

Praėjusiais metais Lietuvos ūkyje vykusius reiškinis atspindi ir padėtis darbo rinkoje.

Darbo biržos duomenimis, oficialus nedirbančių žmonių skaičius per praėjusius metus beveik padvigubėjo. Metų pradžioje nedirbo 78 tūkstančiai, o pabaigoje – 128 tūkstančiai žmonių. Tai sudaro 7.2 nuošimčius visų darbingų žmonių skaičiaus. Kitais duomenimis, kurie gauti apklausiant šalies gyventojus, nedarbas pernai siekė 10-12 nuošimčių lygį.

1996-I-25.

RYKLIAI ANT PURVINOS BANGOS

Rašytojas J. Hesse yra pasakęs: gaila, kad valdžios galingieji nori valdyti ir naudotis, o ne tarnauti žmonėms. Tarnauti? Dabar tai nelogiška sąvoka. Jei aš viršūnėj, tai turiu tik valdyti, pasikvietaus paklusniųjų, geriausiai pusaklių specialistų, politikų būrį, neturinčių savigarbos, sąžinės, moralės.

Kiekvienas banko valdytojas turi žinoti savo banko finansinę padėtį. Jei atsakingai būtų sekamos piniginės operacijos, jokių katastrofų nebūtų. Bet bankai griūna, kaip kortų nameliai, iš svarbiausia pastebėti kada stogas pradeda svyruoti, svarbiausia išpėti savus, įtakinguosius. Taip ir gimsta "turtuoliai" be atodairos semdami iš indėli-

ninko pripilto aruodo. Kas apie juos begalvos? Jie juk "žemiau arklio kanopos" su savo varganais tūkstantėliais invalido lazdomis besiramstą, savo paskutinius vertingesnius daiktus pardavę ir pinigus bankams patikėję, kad palūkanom gintųsi nuo skurdo.

Dabar prezidentas, ministras pirmininkas indėlių grąžinimą garantuoja valstybės turtu, kuris priklauso ne vien indėlininkams, bet visiems piliečiams, tarp jų ir vagims, kreditoriams pervedusiems milžiniškas sumas į užsienio bankus.

Bankai nieko nebežada, jie tik dejuoja, kad surištos rankos, kad sudaromos nepalankios sąlygos toliau vogti.

(Nukelta į 3 psl.)

LIETUVIŲ LITERATŪRA NETEKO DIDŽIO RAŠYTOJO

Lietuvą pasiekė liūdna žinia iš Belgijos – po sunkios ligos sausio 20 dieną Briuselyje mirė žymus lietuvių išeivijos rašytojas Eduardas Cinzas (Čiužas).

E. Cinzo kūrinuose – apsakymuose, romanuose – dažniausiai vaizduojamas išeivis lietuvis, gyvenantis konkrečių dabarties problemų sukūryje, ieškantis humaniš-

kų vertybių, nugalintis nevilčių. Rašytojas, kaip teigia jo kūrybos tyrinėtojai, buvo nepaprastai reiklus lietuviškam žodžiui. Pirmasis keturių apsakymų E. Cinzo romanas "Brolio Mykolo gatvė" po daugelio publikacijų išeivijos lietuvių spaudoje pasirodė 1972 metais. Lietuvoje pirmoji jo knyga – novelių rinkinys "Spąstai" išleista 1981 metais. (ELTA)

Bonifratų bažnyčia Vilniuje žiemą.

Girdėta iš Vilniaus

• **ATSISTATYDINO LIETUVOS BANKO VALDYBOS PIRMININKAS.** Seimas pritarė Respublikos Prezidento dekretui dėl Lietuvos banko valdybos pirmininko Kazio Ratkevičiaus atsistatydinimo. Atsistatydinimo pareiškimą banko vadovas įteikė po beveik prieš mėnesį prasidėjusios bankų krizės. Kazys Ratkevičius buvo kaltinamas tuo, kad centrinis šalies bankas nepakankamai kontroliavo kitų bankų veiklą, dėl kurios du pagrindiniai – Inovacinis ir Litimpeks – tapo nemokūs.

A. Šleževičius sakė, kad socialinio draudimo ("Sodra") biudžetas vykdomas taip pat kaip ir praėjusių metų pabaigoje. Jeigu atskiruose bankuose nebūtų įšaldyta 27 milijonai litų "Sodros" biudžeto lėšų, suŕkumų išmokant pensijas nebūtų buvę. Ir dabartiniu metu šiek tiek atsiliekama išmokant pensijas, tačiau manoma, kad, "Sodrą" parėmus iš valstybės biudžeto, per savaitę šios problemos bus išspręstos.

• **GRĖSMĖS ŽENKLAI VIRŠ MINISTRO PIRMININKO.** Įtakingas šalies laikraštis šiandien pranešė, kad Respublikos Prezidentas Algirdas Brazauskas pasiūlė Ministrui Pirmininkui iki šios dienos parašyti atsistatydinimo pareiškimą. Laikraščio tvirtinimu, Premjero atsistatydinimo data turėtų būti pirmasis vasario mėnesio dešimtadienis.

Respublikos Prezidentas šios informacijos nei patvirtino, nei paneigė. Patvirtinęs žinias, jog pokalbyje pas Prezidentą buvo kalbama apie tokią galimybę, Premjeras paneigė, kad Prezidentas nurodęs konkrečią pareiškimą įteikimo datą.

"Jaučiu didelį moralinį spaudimą, todėl žmoniškai svarstau tokią galimybę", sakė pokalbyje su žurnalistais A. Šleževičius.

• **TAUTININKŲ NUOMONE, REIKIA ATIDĖTI ŽEMĖS PARDAVIMO UŽSIENIEČIAMS ĮTEISINIMĄ.** Tautininkai nepitaria Lietuvos Konstitucijos 47 straipsnio pakeitimui, – tai yra žemės pardavimo užsieniečiams įteisinimui. Nepasibaigus žemės reformai konstitucinės pataisos priėmimas būtų, jų nuomone, per ankstyvas. Grasinimai, kad bus sunkumų stojant į Europos Sąjungą, turi, anot jų, tam "tikrą šantažo atspalvį", nes pirmiausia žmonės turėtų apsispręsti dėl stojimo į ES, o po to spręsti apie kai kurių sąlygų vykdymą ar nevykdymą". Tai antradienį spaudos konferencijoje Seime sakė Lietuvių tautininkų sąjungos frakcijos seniūnas Leonas Milčius. Jis taip pat kritikavo Tautos pažangos partijos ketinimus surengti referendumą dėl žemės pardavimo užsieniečiams, pavadinęs jį populistiniu, per ankstyvu ir neparengtu.

Seimo tautininkų frakcijos narys Mečislovas Treinys, komentuodamas konstitucinę pataisą, sakė, jog neatsižvelgiama į savininko-gamintojo sluoksnio kūrimąsi, jis "priverčiamas konkuruoti su būsimais galingais pirkėjais–juridiniais asmenimis arba užsieniečiais". Jie apgailestavo, kad nėra susitarta, kiek žemės gali būti parduota užsieniečiams. Todėl tautininkai siūlo nustatyti galimą žemės pardavimo kvotą, padalinant ją pagal apskritis, nes, pasak jų, "kitaip gali vykti neteisėtas mūsų žemių išparceliavimas".

• **KONKURSAS IŠEIVIJAI INFORMUOTI.** Lietuvos Vyriausybė paskelbė išankstinį konkursą informacijos ir spaudos firmoms, norinčioms gauti valstybinį užsakymą 1997 metais aprūpinti informacija lietuvių bendruomenės ir lietuvišką spaudą užsienyje, pranešė Eltai Vyriausybės atstovas spaudai.

• **V. LANDSBERGIO PAREIŠKIMAS DĖL RUSIJOS NAFTOS KOMPANIJŲ KĖSINIMOSI Į NIDOS TELKINĮ.** "Rusijos naftos kompanijų ketinimai eksploatuoti Nidos telkinį Baltijos jūroje, jei tai daroma nelaukiant valstybių ekonominių zonų ribų nustatymo...būtų atvejis, panašus arba į privačių kompanijų plėšikavimą, arba į daug didesnės valstybės jėgos demonstravimą, provokuojant mažesnę, spaudžiant ją sutikti su prievarta", – mano Tėvynės sąjungos (Lietuvos konservatorių) pirmininkas, Seimo narys Vytautas Landsbergis. Savo šios dienos pareiškimė jis ragina Lietuvos užsienio reikalų ministeriją reaguoti į šiuos ketinimus ne kiek nedelsiant, taip pat suformuoti Vyriausybės nuostatas numatomo balsavimo dėl Rusijos stojimo į Europos Tarybą atveju. Jo nuomone, "vis labiau išryškėjęs naujosios Rusijos vadovybės polinkis spręsti problemas iš jėgos pozicijų turi kelti platų tarptautinį susirūpinimą".

• **LIETUVOS UŽSIENIO PREKYBA.** Statistikos departamentas pateikė duomenis apie Lietuvos užsienio prekybą per tris pirmuosius 1995 metų ketvirčius. Pagal juos Lietuva per 9 mėnesius į užsienio valstybes eksportavo prekių už 6,9 milijardą litų. Tai 820 milijonų litų daugiau negu 1994 metais per tą patį laikotarpį. Importuojamų į Lietuvą prekių apimtys, palyginti su 1994 metų devyniais mėnesiais, išaugo 590 milijonų litų. Lietuva per tris 1995 metų ketvirčius įsivežė prekių už 7,56 milijardą litų.

Daugiausia Lietuva importavo mineralinių produktų, t.y. naftos ir dujų (už 1,88 milijardą litų), kurie sudaro maždaug ketvirtadalį viso Lietuvos importo. Nemažą Lietuvos importo dalį taip pat sudaro mašinos ir mechaniniai įrenginiai, elektros įranga, kurių per tris metų ketvirčius įsigyta beveik už 1,24 milijardą litų (16,4 % viso importo). Pagrindiniu Lietuvos prekybos partneriu išlieka Rusija. Antroje vietoje tarp užsienio prekybos partnerių įsitvirtino Vokietija įsivežė prekių už 1,22 milijardą litų arba (16,2 %).

ELTA

Automobiliui 100 metų

Istorikai teigia, kad niekas tiek nepakeitė amerikiečių gyvenimo būdo, kaip "bearklio vežimo" išradimas. Šiemet sueina 100 metų nuo tos dienos, kai inžinierius Frank Duryea baigė statyti savo pirmą automobilį. Jis, sukviėtes žmonių būrį, 1896 m. užvedė mašinos motorą ir ta mašina ūždama ir "kosėdama", leisdamas tirštus dūmus, nuvažiavo be jokių arklių apie 100 metrų ir sustojo, sugedus transmisijai. Tais pačiais metais Duryea pardavė 13 automobilių. Gimė Amerikos automobilių pramonė. Tuo pačiu metu Vokietijoje pirmą automobilį pagamino du inžinieriai: Benz ir Daimler. Todėl 100 metų sukaktis bus švenčiama Amerikoje ir Vokietijoje. Dearborn, Michigano Henry Fordo muziejaus direktorius Harold Skramstad paskelbė, kad Detroite birželio mėnesį organizuojamas didelis klasikinių automobilių, įvairių modelių sąskrydis ir paradas. Tiek senų automobilių vienoje vietoje pasaulis dar nėra matęs, pasakė direktorius.

Sukakties proga komentatoriai nurodo, kaip automobilis pakeitė amerikiečių gyvenimą. Žmogus, tik ką gimęs, grįžta iš ligoninės automobiliu. Nevadoje ir kitur jau pilna santuokų koplyčių, kuriose galima susituokti neišlipant iš mašinos. Automobiliuose galima žiūrėti filmus, klausytis koncertų, išalkęs amerikietis gali sustoti prie "hamburgerinės" langelio. Nauji mašinų modeliai turi įvairius padėklus kavos, ar kitų gėrimų pastatymui. Paskutinė kelionė irgi atliekama automobiliuose, bėčiuoliams sekant laidojimo koplyčios liuksusinių automobilių. Labai dažnai jauno amerikiečio pirmieji meilės nuotyčiai vyksta automobiliuose. Senais laikais plėšikas, apiplėšęs banką, šokdavo ant žirgo ir leisdavosi į prerijas ir kalnus. Dabar jis lekia asfaltuotais keliais nuo jį persekiojančio šerifo. Automobilių išradimas išmokė amerikietį lįsti į skolą, perkant naują mašiną. Kasmet apie 40,000 amerikiečių žūva automobilių nelaimėse. Nusi-kaltimų sąrašą papildė nauji prasižengimai: važiavo girtas, pasistatė mašiną, kur negalima, pavogė automobilį ir t.t. Amerikoje vien trijų svarbiausių automobilių įmonių biznis siekia kasmet 200 milijardų dol. Vienas iš septynių pramonės darbininkų dirba su automobiliais surišta darbą: stiklo, gumos, alyvos, benzino, dažų įmonėse.

Pasaulyje veikia daug gamtosaugos organizacijų, kurios su pagrindu įrodinėja, kad niekas tiek neteršia šios žemės ir ypač oro, kaip tersia

Iš visur apie viską

Rašo Algirdas Pužauskas

automobiliai su savo motorais. General Motors bendrovė savo Lansing, Michigan fabrike baigia statyti pirmą elektrinio automobilio modelį "EV-1". Blogiausia, kad mašinos varikliui reikalingos elektrinės baterijos sveria apie 900 svarų. Kompensuojant šį svorį, kitos dalys gaminamos iš labai lengvų medžiagų, iš aliuminio, įvairių plastmasės junginių. Su vienu pakrovimu elektrinis automobilis gali nuvažiuoti tik apie 90 mylių.

Chryslerio bendrovė jau turi šių metų Detroito automobilių parodoje savo gamintą elektrinį automobilį "Intrepid ESX". Jame yra ir elektrinės baterijos ir dyzelinis motoras, kuris tas baterijas pakrauna per galingą generatorių. Miestuose vairuotojas gali naudoti tik elektrinį variklį, o ilgesnėse distancijose galima įjungti dyzelinį motorą, kurio dūmai esą labai "švarūs". Visi automobilių gamintojai bando surasti naują baterijų gamybos būdą, kad jos būtų lengvesnės ir galingesnės. General Motors bando nikelio–kadmijsaus bateriją, kuri vienu pakrovimu gali nuvažiuoti 250 km.

Nauji elektriniai automobiliai pirmiausia pasirodys keturiuose Kalifornijos ir Arizonos miestuose, kur nėra didelių šalčių, nes šaltis mažina baterijų pajėgumą. Nauji automobiliai kainuos apie 35,000 dol. Svajojama steigti prie apsipirkimo centrų, senose gazolino stotyse, prie restoranų stiprias baterijų pakrovimo stotis, kur per trumpą laiką baterijos bus pakraunamos ir vairuotojas galės be didelių trukdymų važiuoti toliau.

TRUMPAI

• Rusijos nauju užsienio reikalų ministru paskirtas Yevgeny Primakov, kuris laikomas senu arabų valstybių draugu ir arabų reikalų žinovu. Ministras ilgus metus dirbo KGB vado padėjėju. "New York Times" kolumnistas William Safire pavadino Primakovą "simpatiška gyvate", kuri daug metų vadovavo šnipinėjimui užsieniuose. Buvęs ministras Kozyrev, daug kartų bertas prezidento Jelcino, pats pasitraukė iš pareigų, likdamas tik Murmansk miesto atstovu Rusijos seime.

• Irako valdžia pranešė Jungtinėms Tautoms, kad Irakas pasirengęs derėtis su Saugumo Taryba dėl riboto naftos pardavimo sąlygų. Irakui reikalingos pajamos sumažinti savo gyventojų kančias dėl valdžiai taikomų tarptautinių sankcijų, pareiš-

kė Irako vicepremjeras Aziz Jungtinių Tautų gen. sekretorių.

• Sausio 20 Gazoje ir Vakariniame Palestinos krante vyko parlamento ir prezidento rinkimai. Dalyvavo apie 80% balsuotojų, nors Hamas ir kitų Arafato priešų grupuotės ragino gyventojus nebalsuoti.

• Čėčėnijos laisvės kovotojai sugrąžino Turkijos Juodosios jūros laivą turkam, paleido įkaitais laikytus 242 rusus ir sumetė į jūrą savo ginklus. Rusų spauda pripažįsta, kad paskutinis čėčėnų puolimas Rusijos teritorijoje vėl parodė rusų rinktinės kariuomenės silpnumą ir menką organizaciją. Kai kur rusai kareiviai pritrūko ne tik šovinių, bet ir maisto. Čėčėnai sugebėjo padaryti rusams sunkių nuostolių, nors rusai turėjo žymią ginklų persvarą. Užsienio spauda rašo, kad čėčėnai politinė prasme laikė įkaitu ir patį Rusijos prezidentą.

• Izraelyje pasikeitė vidaus saugumo įstaigos galva, pasitraukus po premjero Rabinio nužudymo buvusiams "Shin Bet" viršininkui. Nauju saugumo direktorium tapo admirolas Ayalon.

• Vokietijoje diskusijas sukėlė gaisras Liubeko užsienio pabėgėlių apgyventame pastate, kur žuvo 10 žmonių. Įtariama, kad namas buvo padegtas "naujųjų nacių". Apie 50 žmonių susižeidė, šokdami per langus iš degančio namo. Vienas juodas gyventojas Vokietijoje gyvena jau 20 metų.

• Kinija pareikalavo išvažiuoti du karinius ambasados attaches: vieną amerikietį ir vieną japoną, įtariamus šnipinėjimu.

• Turkijos prezidentas pakvietė islamo aktyvistų Gerovės partijos vadą sudaryti naują vyriausybę. Partija rinkimuose gavo 21% visų balsų.

• Buvęs Lenkijos prezidentas Wałęsa paskelbė, kad jis bando sugrįžti į savo senas pareigas – Gdanskio laivų statybos įmonės elektriku.

• Vokietijos finansų ministras Theo Waigel pripažino, kad pernai valstybės išdas turėjo deficitą, o gruodžio mėn. Vokietijoje buvo 3.8 mil bedarbių.

• New Yorko teismas nuteisė arabų šeimą Abdel Rahman kalėti iki gyvos galvos už planuotus New Yorke sprogdinimus ir žudymus.

• Japonijos premjeru išrinktas liberalų demokratų partijos vadas Ryutaro Hashimoto.

(Nukelta į 6 psl.)

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVATEL. (216) 531-8150
FAX. 216 531-8428P.O. BOX 19191 CLEVELAND, OHIO 44119 - 0191
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

EDITOR: EDITORIAL BOARD

DIRVA (USPS 157-580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-0191

Second-class postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices. • Published Weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. • Subscription per year \$30.00 • Single copy 65 cents. Air mail overseas \$100.00 yr.

Prenumerata metams \$30.00, pusei metų \$17.00 • Oro paštu į užsienį metams \$100.00 pusei metų \$55.00 • Atskiro numerio kaina 65 centai • Straipsniai pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu nebūtinai išreiškia redakcijos nuomonę. • Nespausdinti straipsniai grąžinami tik autoriams prašant – Už skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako.

RYKLIAI ANT PURVINOS BANGOS

(Atkelta iš 1 psl.)

Bet kas juos žino? Vagys, savo darbo neišmanėliai gauna pačias didžiausias algas. Jų vadovai, stambieji kreditoriai vaikšto laisvi, nepakaltinami, jų turtas neareštuoja, mas, dažniausiai teisiškai pervestas giminačiams, kurie sakosi, net padoraus buto neturi.

Aišku, ne išeitis visus į kalėjimą sukišti, kur jie vėlgi valstybės išlaikomi, giminių globojami voliotųsi gultuose, kai pavogti milijonai dirba ir be jų.

Akivaizdus atvejis, kaip Panevėžio komercinio banko "Ateitis" skolininkas T. Josas (sūnus) yra nepakaltinamas, nieko neturi, o T. Josą (tėvą) renkame miesto meru. Šis konservatorių statytinis nei kiek nerausdamas "aukojasi" miesto labui. Jau vien tėvo sąžinė neturėtų jam leisti brukti savo gėdingą autoritetą miesto gyventojams.

Tas pats ir su A. Šlezevičium. Jis turėtų iš gėdos ne tik atsistatyti, bet nusišauti arba pasikarti, o dabar nieko! Prezidentas ir toliau patiki katinui lašinius saugoti. Juk tai nežabotas cinizmas prieš visą tautą.

Ponas Vidaus reikalų ministras Romasis Vaitiekūnas, irgi vienas iš apdairių banko globojamų indėlininkų, su gražia šypsena aiškina, kad ir jam netikėtos tokios didelės palūkanos. Jis nesigėdina kalbėti apie gerus santykius. Kokie gali būti santykiai, pasitikėjimas, vadovui rykliui? Jis nevagia vištų, neplėšia butų, jam laisvi visi keliai naudotis plačiausiu kiaušamsčiu išsigriebiant į savo bliūdą pačius riebiausius didžkukulius. Rykliai aukas puola solidarai, ištisom kaimenėms stengdamiesi išplėsti kuo didžiausius kašnius.

Ką tokiais atvejais gali daryti piliečiai? Dainuojanti revoliucija padarė savo, bet mitingai, demonstracijos neturi jokios juridinės galios. Visuotinas nepaklusnumas sukeltų dar didesnę chaosą, suteiktų dingstį įvesti prezi-

dentinį valdymą, o iš tos tvarkės vėl naudotųsi rykliai.

Siūlyčiau visiems piliečiams asmeniškai užimti aktyvią poziciją: rašyti į spaudą, reikalaujant į kiekvieną objektyvų klausimą, pasiūlymą konkretaus atsakymo irgi raštu, viešai per spaudą. Žurnalistai turi teisę gauti informaciją iš įvairių institucijų, o piliečiai vadovaujasi radiju, televizija, spauda, emocijomis, sąžine, dorove ir labai dažnai pataiko tiksliai: lašas po lašo ir akmenį pratašo. Įvairiapusiška polemika išjudina visus dumblynus, negali būti nepakaltinamų nei vyriausybės, nei seime. Kas leidžia įstatymus, turi nešti atsakomybę, o ne spaudyti mygtukus balsuojant ir priimant netikusius sprendimus. Reikalaujame iš valdžios, bet ir padėkime jai tapti vislauso medžio įvaizdžiu, kurio paunksmėj saugu augti žolei, gėlei, žaisti vaikams, ilsėtis seneliams, saugu dirbti savo mylimos tėvynės labui.

Ryšium su paskutiniaisiais įvykiais Lietuvoje, kai kas sako: gėda būti lietuviu. Nei kiek ne gėda, nes nevisada motina kalta, jei šeima palaida. Turime dar daugiau dirbti, kad nugrėbtumėm tas šiukšles, ir vėl pasirodytų skaidrus, čiurlenantis upelis.

Regina Daniūnienė

1996-1-12
Panevėžys★★★★★
**KREIPIMASIS Į
VILNIAUS AKMENIS**(iš Kazio Sajos straipsnio
"Lietuvos aide" ištrauka)

...Tad į ką mums, Viešpatie, tiesti rankas, jeigu tyli Tavo tarnai, tyli išprievartauta Lietuva, jos šviesiausieji protai? Todėl kreipiuos į Vilniaus miesto plytą, į grindinio akmenį, kurio dar neuždengė asfaltas ir neišgraužė žiemos druska.

Akmenie, nors tu netylėk! Tave per amžius trypė svetimi batai, trupino okupantų šarvuočiai, ašarom laistė tremiami mano tėvynainiai... Sakyk, ar tu kada matei, ar buvo toks metas, kai SAVI NIEKŠAI būtų šitaip prano-

MŪSŲ BENDRADARBIAI

DIRVOS ĮGULA

DIRVOS 80 metų sukakties proga supažindiname skaitytojus su nuolatiniiais "Dirvos" bendradarbiais, tai laikraščio širdimi. Dėkojame jiems ir visiems, kurie rašo ir dalinasi mintimis šioj gyvenimo kelionėje.

Kas gi mus ištrauktų iš kasdienybės, kas prajuokintų, primintų Lietuvos istoriją, pasaulio politiką, sportą, minėjimus, keliones, noveles ir t.t.

Tai talentingi, darbštūs bendradarbiai.

Ona Šilėnienė, Vilma Kijauskienė ir Giedrė Kijauskienė

"Dirvos" įgula yra labai maža. Susidedanti iš redaktoriaus, rinkėjos ir administratoriaus. Juozas Biliūnas yra administratorius. Jis jau pensininkas ir dirba tik pusę savaitės. Bet dar jaunas ir drūtas, o neseniai ir praturtėjo, sulaukęs pirmo anūko Andriuko Biliūnuko.

Aš esu Giedrė Kijauskienė, laikraščio vienintelė rinkėja, nors dabar, jei atsiliekam, ateina padėti mano jauna marta Vilma Kijauskienė, panevėžietė.

Man čia teko dirbti ilgiausiai, todėl, nors labai trumpai, norėčiau supažindinti su prie manęs buvusiais "Dirvos" redaktoriais, kaip aš juos pažinau.

Vytautas Gedgaudas buvo ypatingai geras laikraščio laužytojas. Jis surinkdavo visą medžiagą jau skiltyse ir per vieną vakarą ar naktį viską sulaužydavo, net visus užrašus pats surinkdavo ir nuotraukas paruošdavo spausdinimui. Viskas būdavo meniškai atlikta. Jis taip pat mokėjo pataisyti nevykusius sakinius, kuriuos atrodydavo tik reikia iš naujo rašyti. Kabliuku, netikusios galūnės nubraukimu, sukurdamo puikų sakinį.

Balys Gaidžiūnas negalėdavo miegoti iki savo galvos sustatydavo straipsnius, pritaikydavo prie vienos kito, kad nenuskriaustų rašytojo netikusių pristatymu. Tik tada galėdavo ramiai užmigti. Na, ir mokėdavo kreiptis į skaitytojus, tuoj gaudamas skaitlingus atsiliepimus.

Dr. Anicetas Bundonis tai mūsų platus tiltas į Lietuvą. Tuoj mus supažindino su dabartine valdžia. Pasakojo, kaip entuziastiškai p. Juršėnas dėstė universitete komunizmo idėjas ir smerkė išėiviją. Jis ne tik mus supažindino su Lietuva, bet per tokį trumpą laiką ir mus taip gerai pažino. Jaunystėje jis buvo "plechavičiukas" Lietuvos karininkas.

Kokia laimė man buvo su tokiais šauniais redaktoriais dirbti.

Nuo spalio mėn. pradžios "Dirva" redaktoriaus neturėjo. Dr. Bundonis susirgęs pats paprašė p. Onos Šilėnienės, kad padėtų redagavimo darbe. Onutė, nors nuo vaikystės skaičiusi korektūras, nors studijų dienomis prisidėjusi prie studentiško leidinio leidimo, bet rimtai redaktoriaus darbo nedirbusi, vis tik ryžosi "Dirvą" panešėti, kol atsirastų labiau kvalifikuotas asmuo. Reikalai nesiklojo taip, kaip buvo norėta, ir pramatyta savaitė – dvi ištįso į mėnesius. Ligi 1996 metų sulipdėme 12 numerių, iš kurių du labai gražiai išbaigė pradžioje su mumis dirbusi lituanistė, Šiaulių "Aušros" muziejaus darbuotoja Olga Čapienė.

"Dirva" neužsidarė. Ją per krizės laiką išnešėme. Mudviem labai smagu čia dirbuotis. Viena tik problema, tai nesikalbėti. Kuo mažiau kalbam, tuo greičiau darbas vyksta. O mes turim tiek daug neišgildintų temų. Mudvi esam skautės nuo jaunų dienų. Užauginom 11 vaikų, aš 7, Onutė 4. Onutė dirba Balfe, LB Soc. Reikalų skyriaus šalpoje, turi radio valandėlės kalbos skyrių, (kuriame mokina amerikietį jaunuolį kalbėti lietuviškai) ir talkina visur, kur gali ir kur kas kviečia.

Aš buvau čiurlionietė, dabar priklausau Dievo Motinos parapijos chorui. Esu tik Lietuvos pilietė, ir galų gale (trukus dviem metams) gavau pasą, su kuriuo galėsiu balsuoti, ir gal pasiseks grįžti į savo mylimą tėvynę nuolatiniame gyvenime.

Mes esam labai dėkingos, kad mumis rūpinasi iš visų pusių. Iš Vakarų miela Rūta Sakienė vis pasiteirauja, ar mes dar gyvuojam, iš Rytų tai darbštus brolis Antanas Dundzila, o iš vidurio tai mūsų rūpintojėlis dr. Leonas Kriaučeliūnas (nors niekad jo nesam matę sėdinčio).

Štai kaip leidžiam laikraštį. – "Dirva" mums reikalinga, kol yra kas nori ją skaityti ir kol yra, kas nori į ją rašyti. Dirbdamos matome, kad tokių mūsų daug.

Giedrė Kijauskienė, rinkėja

Juozas Biliūnas administratorius

kę svetimuosius? O gal tu jau esi buvęs savo turtą ir garbę ginančio piliečio rankoj? Gal jam esi skridęs tarytum paukštis ieškoti beteisio žmogaus teisingumo?

Deja, mes per daug nusteikinti, kad išluptume tave, iš griūvančio senamiesčio sienos ar grindinio. Mes ne iš

tų maištingųjų, mes iš nuolankiųjų giminės. Anie žuvo vaikų nepalikę, o mes džiaugiamės gyvenimu ir balsuojame už savo prievartautojus...

O, išdidus ir kietas akmenie! O, garbingoji plyta, kadais buvus tokiu pat moliu kaip ir aš!.. Palaukit, kol pasibaigs mūsų kantrybė. Dar

neskubėkit pavirsti antkapiu visoms mūsų viltims sulaukti žmoniškesnio gyvenimo, doresnės valdžios. Gal mes dar įrodysim sau ir kitiems, kad esam verti savo laisvės.

1996-01-09

Amerikiečio kariškio akimis

LIETUVOS, LATVIJOS, ESTIJOS
KARINĖS PAJĖGOS

Antanas Dundzila

Švenčių metu vienas skaitytojas išreiškė savo pasitenkinimą mano "Kvailyščių..." straipsniu (DIRVA 1995-XII-14). Atkreipęs dėmesį į jame suminėtus reiškinius Lietuvos Krašto apsaugos ministerijoje, jis man taip pat atsiuntė JAV Armijos majoro paskelbtą studiją apie Lietuvos, Latvijos ir Estijos karines pajėgas. Manau, kad ši studija bus įdomi kitiems DIRVOS skaitytojams, tad čia ją ir pasidalinsiu.

Studijos autorius yra maj. Albert M. Zaccor, tarnaujantis JAV Armijos užsienio kraštų tyrinėjimo įstaigoje (US Army Foreign Military Studies Office Liaison). Straipsnis buvo paskelbtas 1995 rugsėjo mėn. "LITHUANIA TODAY: Politics and Economics" laidoje.

Skaitant susidaro įspūdis, kad tai rimtas, svetimšalio profesionalo kariškio žvilgsnis į Baltijos kraštus. Straipsnis pavadintas "Problems in the Baltic Armed Forces". Pabaigoje atspausdintos net 22 išnašos. Jose dokumentuoti autoriaus 1994 m. turėti pasikalbėjimai su Lietuvos Kariuomenės vadu gen. J. Andriuskevičium, keliais kitais Lietuvos kariuomenės karininkais, Estijos (1995 m. pabaigoje jau priverstu iš Kariuomenės vado pareigų atsistatydinti, Amerikoje išsitaravusių pulkininko laipsnį) gen. A. Einseln'u bei Latvijos karininkais. Matant išnašose dokumentuotas 1994 ir 1993 m. datas, tenka pastebėti, kad straipsnio duomenys gali būti šiek tiek pasenę. Tačiau nieko naujesnio, išsamesnio tiesioginiai šia tema spaudoje dabar neužtikus, naudojames šiuo, netikėtai gautu duomenų šaltiniu.

*****

Savo straipsnyje autorius rašo apie tokius reiškinius Baltijos kraštų kariuomenėse: vidinę trintį, sovietinio auklėjimo karininkijoje randus, visuomenines nuotaikas kraštuose, reikalą centralizuoti vadovybę, tvarką bei karių apmokymą.

Tarnavusieji sovietų kariuomenėje štabistai, pulkininkai bei majorai, Baltijos kraštų kariuomenėse yra vidinės trinties priežastimi. Ta nepageidaujama trintis ruse na tarp generaliniuose štabuose tarnaujančių vyresniųjų karininkų ir vadų aktyviose daliniuose, o taip pat tarp reguliarios kariuomenės dalinių rezervų vienetų.

Lietuvoje ir Latvijoje aukštesnio rango sovietinės kariuomenės priaugintų štabistų yra paprasčiausiai per daug, nėra pakankamai karinių vienetų, kuriems majorai ir pulkininkai tiktų vadovauti. Rezervo daliniuose vyrauja nuomonė, kad štabistai yra savanaudiški biurokratai. Kaltinimą nepateisinama biurokratija labai aiškiai savo minty jime akcentuoja ir straipsnio autorius. Trintis tarp reguliarios kariuomenės ir rezervistų (dar vadinamų "teritoriniais vienetais") taip pat egzistuoja. Štabistai į rezervą žiūri su panieka, jų nelaiko profesionalais. Daugumoje iš savanorių sudaryti rezervų daliniai, tiesa, pasirodė visai – kartais ir prastai. Pvz., ir Lietuvoje, ir Estijoje buvo beveik "sukilimų" – tiesa, be šūvio, be kraujo praliejimo. Rezervo karininkija save kildina iš prieškarinių Lietuvos šaulių pobūdžio karinių - visuomeninių organizacijų, jie gražiai pasireiškė dabartinės nepriklausomybės atstatymo dienomis, kai reikėjo stoti prieš rusų tankus, už barikadų. Iš kitos pusės teigiama, kad štabistai tuo metu "laukė ir žiūrėjo" ir į kraštų nepriklausomybės atstatymą įsijungė tik tada, kai laisvinimosi pastangų rezultatai paašikėjo. Autorius teigia, kad ši trintis Latvijoje ir Lietuvoje yra tokia stipri ir pavojinga, kad kokios nors krizės metu gali tapti grėsme šių kraštų politinio gyvavimo lygsvarai. Nevyniodamas į vatą jis rašo, kad štabuose dabar sėdintieji eks-sovietiniai karininkai trukdo reikiamas kariuomenės reformas ir Lietuvos bei Latvijos apsaugos tolimesnį vystymą. Taip pat teigiama, kad pas estus šis sovietinių štabo majorų ir pulkininkų "kraitis" beveik likviduotas: čia, spėčiau, yra iš Amerikos Estijon nuvykusio estų kariuomenės vado gen. Einseln'o nuopelnas (žr. str. apie gen. Einseln'ą 1996.I.18).

Iš straipsnio aišku, kad kai kuriose srityse pirmauja, pvz., Estija, kitose – Lietuva ar Latvija. Visuose trijuose kraštuose matosi ir gerų ir rūpestį keliančių žymių. Straipsnyje randame duomenų apie karinių pajėgų dydį: Estija turi tik 4 reguliarios kariuomenės batalionus, amerikiečių kariuomenės mastu – tai apie 2,000 vyrų. Atrodo, kad Estijoje kariuomenė geriausiai tvarkoma, yra bent minimaliai deramai aprūpinta. Latvija turi 3 batalionus,

iš kurių vienas laikomas kariuomenės štabo sargyboje bei iškilmių ceremonijoms (sic!), vienas tėra tik kuopos (amerikiečių kuopoje apie 150 vyrų) dydžio, o trečiasis batalionas stovi prie Rusijos sienos. Lietuva planuoja savo Geležinio Vilko brigadą skelti į dvi (pastebėkite vadovybės dauginimą, jau minėtą biurokratiją... – AD), taip pat dar planuoja steigti tankų batalioną. Lietuvoje yra specialiai pasienio kariuomenė, kuri priklauso Vidaus reikalų ministerijai. Latvijoje kariuomenei skiriama tik 2-3% valstybės biudžeto, tad trūksta visko: viename latvių batalione yra 70% laiko praleidžiama kareivinių priežiūrai bei pataisymams. Kariams nėra tinkamų patalpų, trūksta uniformų, ginklų, šovinių ir laiko apmokymui. Žemas karių bei vadų lygis pasireiškia disciplinos problemose ir sovietinio pobūdžio vakaruose nepriimtini karių traktavimu.

Autorius svarsto ir tolimesnį karinių pajėgų vystymą Baltijos kraštuose. Jis aiškiai pasako, kad kariniame konflikte su Rusija Baltijos kraštai savo karinėmis pajėgomis toli gražu negalėtų lygintis. Tad svarbu, kad Lietuvos, Latvijos ir Estijos kariuomenės būtų apmokytos pestininkų taktikos partizaninėms operacijoms.

Esmėje autorius tvirtina, kad Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje privalu centralizuoti visą karinę vadovybę, atsi-kratyti to per didelio dabar turimo štabo pulkininkų skaičiaus bei nerealių planų, kad reikia susikaupti prie apmokymo. Visų rūšių dabartinės karinės pajėgos (reguliari kariuomenė, pasienio, rezervistai) turėtų priklausyti tik suvienytai karinei vadovybei. Kraštų politinė valdžia privalėtų žiūrėti, kad ši vadovybė būtų pilnai subordinuota per Krašto apsaugos ministerijas bei seimų komisijas civilinei krašto valdymo struktūrai. Bet koks karinės vadovybės skaldymas yra nepageidautinas.

Taip pat reikia suvienodinto apmokymo karininkams, puskarininkiams ir kariams. Visi visų ginklo rūšių kariai privalėtų išeiti tą patį esminį karo mokslą centriniame mokymo centre. Šalia karo mokslo ten turėtų būti dėstomi ir kalbos, ir teisės pagrindai. Visi kariai turėtų būti apmokyti talkinti civilinės apsaugos uždaviniuose, gamtos ir pan. nelaimėse. Gilinantis į straipsnį, vietomis pasidaro neaišku, ar autorius kalba apie centralizuotą apmokymą atskirai kiekviename krašte, ar gal net apie suvienodintą karinį apmokymą bendrai Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje. Pastaro-

NEPASIDUOTI ILIUZIJOMS

Kęstutis K. Gimius

Lietuvoje buvo švenčiama karių diena. Liaupsinančių žodžių netrūko. Krašto apsaugos ministras L. Linkevičius tvirtino, kad Lietuvos kariuomenė – stipriausias valstybės ramstis, kad mūsų kariuomenės stiprėjimas pastebimas Briuselyje, Washingtone, Kopenhagoje. Panašias mintis reiškė ir seimo pirmininkas Česlovas Juršėnas.

Iškilmingos šventės turi savo logiką, jų tikslas – suburti žmones, nukreipti dėmesį nuo kasdienybės, įkvėpti ateičiai. Bet vis dėlto nereikėtų nutraukti visų saitų su tikrove. Lietuvos kariuomenės būklė yra apgailėtina ir tokia veikiausiai liks dar kurį laiką. Iš dalies ir dėl to, kad jos vadovybė nerodo nei ryžto, nei pajėgumo kovoti su aiškiais trūkumais ir blogybėmis. Neginčytina, kad dėl lėšų ir technikos stokos veikimo galimybės labai ribotos. Tačiau nesistengiama gerinti padėties srityse, kur pažanga įmanoma ir be milžiniškų investicijų. Pirma – kariuomenė laipsniškai tampa nevykėlių prieglauda. Ne paslaptis, kad Lietuvos grie- tinėlės prieauglis nepaprastai sėkmingai išvengia karinės prievolės ir, be abejo, ne be savo tėvų pagalbos. Kariuomenėn patenka vis daugiau negabių ir netvarkingų jaunuolių, neradusių sau vietos kitur. Šitie poslinkiai yra grėsmingi, nes jei jie tęsis toliau, dori vaikinai nestos į kariuomenę ir tai dar labiau padidins nepageidaujamų elementų vaidmenį ir svorį. Problema labai rimta, bet atrodo, jog į ją žiūrima pro pirštus.

Antra, šią savaitę laikinai einantis generalinio štabo pareigas pulkininkas leitenantas Norgėla patvirtino, kad tarnaudamas kariuomenėje kareivis vidutiniškai išsauna devynis šovinius, tris iki priešaikos davimo, šešis po jos. Danijos ir Vokietijos kariai tarnybos metu išsauna per tūkstantį šovinių. Lietuvos karininkai pabrėžia, kad dėl šaudymo pratybų stokos eiliniai bijo šūvių garso ar automatų. Trūksta mokymo bazių, įvairių maketų, imitacinių priemonių. Tai, pasak Norgėlos, daro kovinį rengimą panašų į skautų žaidimus. Lėktuvams ir laivams trūksta kuro. Lakūnai vidutiniškai

skraido po 608 valandas. Kariuomenė neturi benzino atsargų. Benzinai nėra tiekiamas centralizuotai didmeninėmis kainomis. Lietuvos kariuomenės batalionai pagal ugnies pajėgumą yra dešimt kartų silpnesni negu Rusijos. Padėčiai pagerinti laukiama daugiau lėšų iš valdžios, užsienio labdaros. Teisinamasi, kad lėšų stoka atsakinga už prastą karinį pasirengimą. Bet, anot seimo nacionalinio saugumo komiteto nario A. Ivaškevičiaus, tik trys nušimčiai krašto apsaugos ministerijos lėšų skiriama koviniam pasirengimui. Neatrodo, kad padėtis gerėtų. Iš penkių milijonų litų vyriausybės kreditų ginkluotei įsigyti, kol kas nenumatoma lėšų šaudmenims. Lenkija padovanojo Lietuvai minosvaidžių ir automašinių junginių, kuris tačiau Lietuvoje buvo išardytas, o minosvaidžiai įtalpinti į tam nepritaikytas transporto priemones, tuo pakertant jų veiksmingumą. Nevykę kareiviai, nevykęs jų paruošimas. Tai nedžiuginantis reiškinys. Kritiškos aukštų karininkų pastabos bei jų atvirumas rodo jų susirūpinimą prasta ginkluotųjų pajėgų padėtimi. Bet Lietuvoje demokratija, kur lemiamus sprendimus daro ne kariškiai, bet civilinė ministerijos vadovybė. Tad atsakomybė labiausiai tenka krašto apsaugos ministrui L. Linkevičiui, kurio vaidmuo gana kontraversiškas. NATO ir Vakarų šalių atstovai teigiamai vertina ministro entuziastišką ryžtą spartinti Lietuvos integraciją į Vakarų saugumo struktūras. Dėl tos pačios priežasties ji palaiko daugelis konservatorių. Bet nemažas būrys deputatų, labiau kairiųjų pažiūrų, kritiškai vertina jo veiklą, nurodo kariuomenės trūkumus, ministrų polinkį keliauti po už-

(Nukelta į 6 psl.)

ji galimybė, aišku, būtų labai pageidautina, tačiau taip pat kartus ir kietas – neįkandamas – politinis riešutas. Apie tai visai neseniai rašė DRAUGAS (1995-XII-16, "K. Bobelis mano, kad dar anksti kalbėti apie Baltijos šalių karinę sąjungą".)

*****

Susipažinus su maj. Zaccor'o straipsniu, mūsų skaitytojams bus įdomu patirti, kad 1996 pradžioje iš Amerikos į Lietuvą trejetai mėnesių išvyksta pensiją išsitaravęs

JAV Aviacijos plk. lt. Donatas Skučas. Jis turi pakvietimą konsultuoti Krašto apsaugos ministerijai. Tai gera žinia. D. Skučas aktyviai dalyvauja Amerikos lietuvių visuomeninėje veikloje, yra dabartinės Lietuvių bendruomenės tarybos veikloje, yra dabartinės Lietuvių bendruomenės tarybos narys. Jam linkime sėkmės ir laukiame, panašiai kaip 1995 rugsėjo mėn. DRAUGE, jo straipsniu apie Lietuvos kariuomenę.

(1995-XII-27)

PRISIMINKIME LIETUVIŲ TAUTOS PRAEITĮ IR KARIUOMENĘ

Algirdas Gustaitis

Paskaita, skaityta Lietuvos kariuomenės šventės proga Los Angeles, Kalifornijoje, Šv. Kazimiero parapijos salėje 1995 m.

Pasaulyje sunkiausia gyventi vienišam. Prieš tūkstančius metų, ištirpus ledynams, žmonės gyveno būreliais. Taip lengviau pasirūpinti maistu, apsiginti nuo užpuolėjų, vienas kitam padėti.

Kada aiškių (baltų) gentys pradėjo organizuotis, sudarė karinius vienetus? Ar tauta gali būti be kariuomenės?

Archeologinės iškaskenos talkina gyvenusių kilmei nustatyti. Aiškių (baltų) teritorijoje užtiktas elnio ragas iš 18,000 metų prieš Kristų, su įpjovimais. Iš vėlesnių šimtmečių žinomi ginklai, ietys, kirviai, kariai palaidoti prie žirgų.

XVI a. prieš Kristų prūsai prekiaavo gintaru su Graikija, Romos imperija, jie gintarą laikė vertingiausiu papuošalu. Prekybininkus lydėję ginkluoti palydovai.

Prūsijoje VI amžiuje gyvenę išmintingi krivių krivaičiai Prutenis ir Vaidevutis. Jie aiškina, kad niekas neturi teisės jokio dievo gabenti iš svetimų kraštų į Prūsų žemę. Kilminguoju turi būti laikomas tas, kuris pasirodys greitesnis ir apskresnis su savuoju žirgu. Jiedu 573-čiais metais žmonių akivaizdoje susideginę ant laužo.

Popiežius Inocentas II 1253 metais Mindaugui ne tik suteikė vainiką kaip Lietuvos karaliui, bet ir patvirtinimą valdyti jo valdžioje esančias rusiškas žemes ir teisę savo sūnų vainikuoti Lietuvos karaliumi. Mindaugas apsikrikštijo.

Tuo metu Vatikanas norėjo "pagoniškas" valstybes apkrikštyti, krikščionybę paskleisti ir Afrikoje, bet Palestinoje sumuštas Kryžiuočių ordinas grįžo Europon ir visas savo jėgas permetė į Prūsų žemes.

Kovos dėl Prūsijos

Prūsų gentys 53 metus kovėsi su užpuolikais. Kryžiuočiai gaudavo talkos iš Europos. Popiežius Inocentas III-čiasis Vatikano įtakoje turėjo Italiją, Ispaniją, Portugaliją, Angliją, Švediją, Norvegiją, Daniją, Prancūziją, Vengriją ir Kryžiuočių ordiną su jų talkininkais.

Lietuvos kariuomenė 1260 metais ties Durbe (dabartinėje Latvijoje), labai sumušė Kryžiuočių ordino kariuomenę. Tais pat metais prūsai pradėjo Didįjį sukilimą, užėmė daug kryžiuočių pilių, nepaimtos liko tik Elbingas, Karaliaučius (Tvankstė), Balga, Vėluva ir Christburgas.

Pagrindinis prūsų karių vadas buvo Herkus Monte (Mantas). Jo kariuomenė turėjo modernių ginklų: kilnojimų bokštų, akmenis ir degančius daiktus mėtančių mašinų, bokštams griauti taranų, gerų lengvųjų ginklų. Prūsams talkino lietuviai, žemaičiai, sūduviai.

Prūsams ir visai lietuvių tautai didžiulį nusikaltimą padarė Lietuvos kunigaikščiai Treniota ir Daumantas, nes jie 1263 metais nužudė Lietuvos karalių Mindaugą ir jo sūnus Ruklį ir Rupeikį. Tai pakirto ne tik prūsų išsilaisvinimui šaknis, bet ir sužlugdė tolesnį lietuviškų genčių apjungimą Lietuvon. Už Mindaugo valdytos Lietuvos liko neįjungti: kuršiai, žiemgaliai, sėliai, latgaliai; taip pat lietuvių tinkamai neglobjami gudai, kurie pasidavė slavų įtakon; pietuose liko neapjungti jotvingiai ir prūsų gentys.

Prūsus kryžiuočiai pavergė. Prūsams vadovavęs Herkus Monte (Mantas) pasitraukęs į miškus, ruošėsi naujiems žygiams. Bet jį miške netikėtai užklupę kryžiuočiai, tuoj pat pakorė ant medžio šakos, lavoną dar perdūrę kardu paliko kaboti. Begėdiškas Kryžiuočių ordino krikščionių riterių elgesys paminėtas įvairių valstybių raštuose. Herkus Monte (Mantas) labai gerbiamas lietuvių tautos, jo garbei rašomi veikalai, statomi paminklai.

Vytauto Didžiojo vadovaujama kariuomenė Prūsijoje, netoli Žalgirio, 1410 metų liepos 15 dieną sutriuškino Kryžiuočių ordino ir talkininkų kariuomenę. Tai buvo viena didžiausių XV a. kautynių Europoje, apie tai įvairių valstybių istorikai teberašo. Žalgirio kautynėse žuvo visi svarbiausi vokiečių karo vadai, paimta daug vėliavų, ginklų, maisto ir vežimų su retežiais lietuvių karių surakinimui.

Gaila, Vytautas Didysis pergalės neišnaudojo. Jis su lenkų patarėjais 1411 metais Torunėje pasirašė taikos sutartį, nuolaidžiaudamas nugalėtiems kryžiuočiams.

Ulos kautynės

Lietuviai yra primiršę Ulos kautynes, įvykusias XVI a. 1563 metų baigmėje link Lietuvos slinko apie 30,000 karių maskviečių kariuomenė, vadovaujama kunigaikščio Šuiskio. Lietuvos kariuomenė rusus puolė prie Ulos 1564 sausio 26 d.

Bernard Connor, anglų kalba "The History of Poland", London, 1698, antrame tome, 24-25 psl.: Lietuvių kariuomenė nugalėdavo dešimteriojai skaitlingesnes maskviečių kariuomenes. Žygimanto Augusto laikais lietuvių kunigaikštis Radvilas su 7,000 karių prie Ulos pilies sumušęs 30,000 maskviečių.

Z. Ivinskis "Lietuvių enciklopedijos" XXXI tome: Maskviečių kariuomenė, vadovaujama patyrusio karo vado kunigaikščio Šuiskio, su stipria artilerija, pro Dauguvos ir Dniepro upes slinko į Vakarų. Dancigo pilių šaltiniai skaičiavo joje iki 40,000 karių. Lietuvių kariuomenės vadai kunigaikštis Mikalojus Radvila Rudasis ir lauko etmonas Grigas Chodkevičius turėję žymiai mažesnę kariuomenę. Jie 1564 sausio mėnesio 26 d. prie Ulos upės susikirto su rusų kariuomene. Krito apie 10,000 maskviečių, įskaitytinai kunigaikštis Šuiskis. Kunigaikštis Ochliabinas, daug kitų karo vadų paimti nelaisvėn. Lietuviams teko daug maisto, karo reikmenų.

Tais laikais lietuviai atvirame lauke buvo stipresni, maskviečiai vengdavo kautynių, gindavosi užsidarę pilyse. Lietuvių etmonas Romanas Sanguska Ulos pilį paėmė 1568 rudenį.

Salaspilio kautynės

Dabartinėje Latvijoje, 13 kilometrų į pietų rytus nuo Rygos, Lietuvos kariuomenė sustabdė Švedijos pastangas užbaldyti Baltijos jūros pakraščius, Baltijos jūrą padaryti tarsi dideliu Švedijos ežeru.

Švedijos karalius Karolis IX-tasis 1605 metais išplaukė Latvijon talkinti švedų kariuomenei užimti visą kraštą. Lietuvos etmonas Jonas Chodkevičius-Katkus su 3,700 karių ties Salaspiliu (Kircholm'u) pastojų kelią rinktinėi Švedijos 14,000 vyrų kariuomenei. Kautynėse krito tūkstančiai švedų, daug prigėrė bandydami perplaukti Dauguvos upę, paimta 60 kariškų Švedijos vėliavų, 20 patrankų, daug belaisvių. Lietuvių žuvo apie 100.

(Bus daugiau)

PASKUTINĖ PRŪSŲ PILIS

Jonas Minkevičius

Atrodytų neįtikėtina, bet ji yra. Kažkokiu stebuklu išliko. Tik daugiau negu keista, kad niekieno - sąmoningai ar ne - nepastebėta, neminėta, neįvertinta, nežinoma. Seniai apleista ir užmiršta. Apie ją niekas neužsiminė nė žodžiu - nei Teodoras Lepneris, nei Franzas Oskaras Tetzneris, nei Adalbertas Bezzenbergeris, nei pagaliau Vydušas. Nė vienas senosios Prūsijos tyrinėtojas nieko apie ją nežinojo. O pilis galbūt tebestovi iki šiol. Bent jau tebebuvo 1960 metų vasarą, kai mes, tuometinės Lietuvos mokslų akademijos Statybos ir architektūros instituto mokslinės žvalgomošios ekspedicijos buvusi Prūsijon (dab. Rusijos Kaliningrado sritis) dalyviai - vadovas architektūros sektoriaus vedėjas Juozas Baršauskas, moksliniai bendradarbiai Klemensas Čerbulėnas (abu jau velioniai), Algė Jankevičienė, Vytautas Sedaravičius, šių eilučių autorius ir techninė Raudonikienė - išvydome ją savo akimis. Iš pradžių buvo sunku, beveik neįmanoma suvokti ir patikėti, kad tai gali būti senųjų prūsų, be abejonės, pačių paskutiniųjų, dar išlaikiusių laisvę ir atkakliai besipriešinančių kryžiuočių kariaunai - notangų statyta pilis. Tačiau ją apžiūrėję, kitokios išvados negalėjom padaryti.

...Anuomet "madingo" dengto sunkvežimio kėbule pervaziavę Prūsiją iki pat sudaužytos Balgos pilies ir baisaus fronto liekanomis nusėtų Aismarių krantų, lydimi dar ir po penkiolikos metų šen bei ten apleistuose, užžėlusiuose laukuose tebekyšančių pajuodusių lentelių "Minos!", besikratydami duobėtu, nuo karo laikų netaisytu, tuščiu, be jokių gyvybės ženklų keliu, nuo Karaliaučiaus grįžome Sūduvos pusėn, namo. Kelias ėjo piečiau Priegliaus. Iki Lietuvos jau buvome nuvažiavę apie du trečdalius kelio. Pilį pamatėme iš tolo, kairėje pusėje, rausvai apšviestą besileidžiančios

saulės. Nykiame peizaže statinys išsiskyrė iš aplinkos ir atrodė gana keistai. Jis stovėjo vienut vienas daugiau negu už puskilometrio, ant nedidelės pakilumėlės, iš visų pusių apsuptas plataus baloto slėnio. Seniau tai turėjo būti klampus raistas, o gal ir tyvuliuojantis vanduo. Jau pati vietovės topografinė padėtis ir statinio situacija buvo išskirtinės. Tačiau ypač patraukė dėmesį statinio dydis, monumentalumas ir aukštos, visiškai aklinos, be jokių langų akmeninės sienos. Nebuvo ir stogo.

Sustabdę sunkvežimį, per slėnio pievą priėjome artyn. Statinys buvo visiškai paprastas, bet stulbinamai neįprastas. Tai nebuvo koks tūrinis pastatas, bet sienomis apvestas taisyklingas keturkampis, beveik kvadratinio plano kiemas, aptvaras. Jis neturėjo nei vidaus pertvarų, nei kitokių patalpų. Tuščias kiemas, be jokios žymės, kad jame kas nors būtų buvę daugiau.

Iš sunkvežimio jokių matavimo įrankių nepaėmėme - jie jau buvo sudėti, supakuoti, todėl kiemo vidų pamatavau apytikriai - žingsniais: 40x38, maždaug kvadratas - 30x30 metrų. Aptvertasis plotas užėmė didžiąją aukštumėlės dalį. Didžiausią nuostabą kėlė aptvaro sienos. Tokių sienų niekur neteko matyti. Gal tik panašias vėliau Graikijoje, Mikėnų Akropolyje (XIV a. pr. Kr.). Jos vadinamos kiklopinėmis. Ten milžiniški akmenys bloškai sudėti vienas ant kito. (Pats pavadinimas, aišku, kilęs iš vieno "Odisejos" personažo, vienaakio milžino Kiklopo, pabrėžiant tarsi nepaprastų žmonių, bet legendinių milžinų neįtikėtiną jėgą reikalaujantį darbą). Šitokia grubia, kiklopine technika buvo sumūrytos sienos ir čia, Prūsijoje. Tiksliau sakant, nesumūrytos, bet sukrautos iš didžiulių, palaipsniui aukštyn mažėjančių, nė kiek neapdorotų, neapskaldytų lauko akmenų.

(Bus daugiau)

Autoriaus pieš.

Žinios iš spaudos Lietuvoje

JAV GYVENANTIS LIETUVIS BUS PERDUOTAS LIETUVOS ŽINYBOMS

BOSTONAS. Jungtinėse Amerikos Valstijose gyvenantis 90 metų lietuvis greitai bus perduotas Lietuvos žinyboms. Manoma, kad buvęs fabriko vadybininkas, dabar jau pensininkas Aleksandras Lileikis antrojo pasaulinio karo metu Vilniuje davė įsakymą nužudyti 40.000 žydų tautybės žmonių. Ketvirtadienį Bostono teismas nusprendė, kad A. Lileikio tyklėjimas tardymo metu reiskia prisipažinimą.

A. Lileikis prisipažino, kad karo metu tamavo naciams ir buvo policijos viršininkas vokiečių okupuotame Vilniaus mieste. Į kaltinimą, kad jis pats pasirašė po įsakymu sušaudyti tūkstančius

žydų, A. Lileikis nieko neatsakė. Šiuo metu JAV teisingumo ministerija rengia visus dokumentus, kad A. Lileikis greitu laiku būtų perduotas Lietuvai.

"Kauno diena" 96.1.13

"CARITAS" seifuose vagys rado 82600 litų...

Miesto policija vėl užregistravo pranešimą apie vagystę iš Vilniaus gatvėje įsikūrusios "Caritas" federacijos patalpų. Beje, pareigūnų teigimu, tai bene šeštas atvejis, kai šią labdarinę organizaciją skriaudžia vagys. Deja, nė vienos vagystės mįslė taip ir nebuvo įmintą, o ketvirtadienio rytą federacijos generalinė direktorė vėl šaukėsi policijos. Savo pareiškime ji nurodė, kad apie 8 val. atėjusi į darbą, rado pravirą langą ir išlaužtas penkių kabinetų duris. Išlaužti ir dvie-

jų metalinių seifų užraktai, pagrobti čia laikyti pinigai – 82.600 litų... Įvykio aplinkybės pradėję tirti policijos pareigūnai gūžčioja pečiais: kaip galima laikyti tokią pinigų sumą naudojantis tik vietine signalizacija (prijungta prie pagrindinio įėjimo durų)? Kodėl nesinaudota, pavyzdžiui, Lietuvos taupomojo banko paslaugomis? Juk už tokią sumą būtų mokami nemaži procentai. Į šio įvykio aplinkybių tyrimą, be kriminalinės policijos pareigūnų, įsijungė ir jų kolegės iš ekonominės policijos.

Registruodami vis naujus ir naujus vagių randamus grobius įvairių miesto įstaigų, organizacijų seifuose, policijos darbuotojai gerai mena sovietinius laikus, kai buvo draudžiama laikyti darboviečių seifuose dideles pinigų sumas. Tuometinės vyriausybės nutarime buvo teigiama,

gomis spalvomis, formomis ir kompozicijos išraiška. Vartodamas grafikos meno technines priemones (rėžiniai medyje ir kt.) sprendžia ne tiek juodo-balto piešinio, kiek tapybines problemas, jas suveddamas į darnias spalvines ir tamsių-šviesių dėmių kompozicijas. Jo rėžinių, tapybinių kompozicijų ir teatro dekoracijų linijų ir plokštumų konstruktyvinė kompozicija, nors savo forma ir artima tiek kubizmui, tiek ir lietuvių liaudies meno primityvizmui, betgi yra originali ir turi daug vidinės išraiškos."

Man teko pažinti A. Dargį bene 1936 m. o gal 1935. Jis gavo didelį užsakymą. Dekoruoti Pienocentro paviljoną Žemės ūkio parodoje Kaune. Aš buvau pakviestas pagalbėti. Mat reikėjo daug diagramų, parodančių Pienocentro veiklą. Tapau lyg ir Dargio gizelis. Bet tai buvo labai garbinga pareiga. Mums bedirbant, apsilankydavo Paulius Augius, Viktoras Petračiūnas, Vaclovas Rataiskis ir kiti. Tuo laiku jie buvo sudarę savo draugiją, kurią vadino "Forma". Jie nešiojo specialius žiedus. Pasikalbėjimai vyko meninėmis temomis, kurių tada nesupratau. Mat tik pirmi metai meno mokykloje. Bedirbdamas išmokau keletą dalykų, kurie vėliau labai pravertė, kada pats gaudavau užsakymus. Po daug daug metų sutikau Alfonsą Dargį jo darbų parodoje. Persimetėme keletu žodžių, paminėjome senus gerus laikus. Gaila, trumpai. Mat jį buvo apspitę jo gerbėjai.

Anais laikais mes gerbėme vyresnius ir net jų pribijojome. Bet kiek atsimenu, mano paminėtieji nežemino manęs ir nestumdė. Tad bijotis nebuvo reikalo.

Vladas Vijeikis

kad kasoje galima laikyti tik pinigų likutį smulkioms ūkinėms išlaidoms. Algoms skirtomis sumomis buvo leidžiama disponuoti ne ilgiau kaip 3 dienas, neišmokėjus – deponuoti. Už poilsio dienomis kasoje palikta likutį, kaip ir už šio nutarimo vykdymą, tiesiogiai buvo atsakingi kasininkas ir įstaigos vadovas. Kaip vykdomas šis nutarimas, kartu su banko atstovais

kontroliavo ir apylinkių inspektoriai. 1994.04.20 priimame Lietuvos Vyriausybės nutarime to nebeliko, o priekaištų policijai, nesugebančiai surasti vagių, nesumažėjo... Su šia negerove kovojantys policijos pareigūnai ketina kreiptis į Vyriausybę ir Lietuvos banko vadovus, kad jie vėl pradėtų dalytis su jais atsakomybe.

KALBOS PIKTŽOLĖS

Nesakykime: **didelis ačiū** ar **didelis dėkui** (tai vertimas iš rusų k.)

o: **labai ačiū** arba net

labai labai ačiū ar **labai labai dėkui**

ne: **ačiū labai, dėkui labai, dėkoju labai**

(vertimas iš anglų, vokiečių kalbų)

o: **labai ačiū, labai dėkui, labai dėkoju.**

Ir ačiū, ir dėkui – abu geri vartotini žodžiai, nors jais dalinamės su gudais.

Oš.

NEPASIDUOTI ILIUZIJOMS

(Atkelta iš 4 psl.)

sienį, automobilių pirkimo neaiškumus. L. Linkevičiui taikomos kritikos sulaukė ir kai kurie kiti ministrai, ne be pagrindo. Lietuvoje dar neįsitvirtino nuostata, kad ministras atsakingas už visą savo ministerijos veiklą ir jis negali lengva ranka numoti į jam nuobodžius reikalus ir nukreipti dėmesį į tai, kas jam įdomu, pvz., reprezentacija, ypač užsienyje. Kareivių mokymas ir vaikinių šaukimai nėra tokie antraeiliai reikalai. Jie didele dalimi lemia kariuomenės veiksmingumą. Tad stebina ministerijos abejingumas juolab, kad trūkumai gali užkirsti kelią viltims patekti į NATO. Tad Lietuvoje viešintys ir Briuselyje lietuvių priimančius NATO pareigūnai per daug mandagūs, kad iškeltų nemažius reikalus. Bet nėra jokios abejonės, kad NATO plėtimosi priešai Vakarų šalyse

viešai teirautis, kaip galima į gynybinę santarvę priimti šali, kurios kareiviai vos moka šaudyti. Ne mažiau stebina elementaraus ūkiškumo nebuvimas, kai tuo pačiu metu skundžiamasi lėšų stoka. Ši kartą neturiu omenyje brangių automobilių pirkimo, o tai, kad nėra benzinas centralizuotai perkamas, kad už jį mokamos mažmeninės kainos. Ir jei tokiu svarbiu reikalu nėra tvarkos, tai ir kitur veikiausiai vyrauja lėšas švaistanti netvarka. Kol šitie trūkumai nepašalinami, tol žlugs kariuomenės prestižas, tol stiprės kritikų balsai.

Kariuomenės problemos jau tokios didelės, kad ministras turėtų jų pašalinimui sutelkti išskirtinį dėmesį. Nes, priešingu atveju, ir nepaisant jo gerų norų, jo kadencija gali ateityje pasirodyti buvus kariuomenės griovimo laikotarpiu.

Kaune leidžiamas "Garsas" 1995-XII-12

Iš visur apie viską

(Atkelta iš 2 psl.)

Tarp jo kvalifikacijų pabrėžiamas sugebėjimas nusileisti Amerikos atsovams derybose dėl prekybos ryšių.

• Singapuro valstybininkas, buvęs premjeras Lee, 72 metų amžiaus, atsigulė ligo-ninėn, skundžiasi širdies skausmais. Jo gerbėjai vadina Lee "Azijos Moze", kurio vedamas Singapuras tapo pasaulio prekybos centru.

• Sausio 20 d. buvęs Haiti prezidentas Jean Bertrand Aristide, buvęs katalikų kunigas, kuris perduos prezidento pareigas naujai išrinktam Rene Preval, vasario 7 d. susituokė su savo sekretore. Santuokai vadovavo salesiečių vienuolis, prelatas Romulus, kuris 1982 m. išventino Aristidą kunigu. Tarp užsienio svečių buvo laukiama

JAV jungtinio kariuomenės štabo viršininko gen. Shalishvilio ir JAV saugumo patarėjo Abthony Lake.

• Zairės sostinėje Kinshasoj rusų statytas transporto lėktuvas nukrito į žmonių pilną turgavietę, žuvo 350 žmonių.

• Gvatemaloje prezidento rinkimus laimėjo biznierių Arzuwon, tačiau balsavimuose dalyvavo vos 37%.

• Sausio 17 buvo susitikę Ekvadoro ir Peru užsienio reikalų ministrai, bandę išspręsti naujus pasienio ginčus, dėl kurių pernai buvo kilęs trumpas kariukas.

• Afrikos Burundi valstybėlė vėl kilo genčių konfliktas, tūkstančiai žmonių pabėgo į kaimyninę Tanzaniją, kur jau gyvena pusė milijono pabėgėlių iš Ruandos.

ALFONSAS DARGIS

Išgirdome, kad dailininkas Alfonsas Dargis įsijungė į visa eilę nepriklausomos Lietuvos dailininkų, mus amžinai paliekančių. Alfonsas Dargis gimė 1909.V.12. Reivyčių kaime, Mažeikių apskr. Manau, kad nebuvo lengva iš Reivyčių patekti į Kauno meno mokyklą. Bet atkaklus žemaitis pasiekė, ko norėjo ir 1936 m. baigė studijas. studijavo teatro dekoraciją. Kaip gabus mokinytis buvo pasiūstas studijuoti į Vieną. 1940-1951 m. dirbo kaip scenos dekoratorius Vokietijoje Berlyno Schiller teatre. Dirbo taip pat ir kituose Vokietijos teatruose.

Buvo labai darbštus, tad dalyvavo daugelyje parodų su grafikos darbais. 1946 m. iliustravo knygą apie lietuvių

A. Dargis

vestuvinius papročius. Taip pat surengė savo darbų parodą Amerikoje. Jo darbų yra įsigiję visa eilė Amerikos muziejų ir galerijų.

Štai kaip apibūdina jo darbus V. Vizgirda:

"Jo spalvotieji medžio rėžiniai pasižymi kontrastin-

A. Dargis

Kompozicija (aliejus)

APIE KAUNO TECHNOLOGIJOS UNIVERSITETĄ

Kauno technologijos universitetą (KTU) efektingai remia Dr. Stasio Bačkaičio pirmininkaujama taryba, veikianti Amerikoje. Čia talpiname Dr. S. Bačkaičio aplinkraščių tarybos nariams, kuris, manome, bus įdomus ir visiems DIRVOS skaitytojams. Redakcija

(Tęsinys)

Igijusios laipsnį, jos pasizadėjo sugrįžti į KTU dėstyti. Deja, atsakymas buvo neigiamas. Tuo pačiu reikalu buvo kreiptasi į Lithuanian Assistance Foundation, Santa Monica, CA. Atsakymas iki šiol negautas.

Ši birželio mėn. lankėmės su dr. Nida Bačkaityte Kaune ir dalyvavome Fakulteto diplominių darbų gynimuose. Tai buvo įdomi patirtis, nes teko pamatyti studentų paruošimą, bei stebėti jų igūdžius, darant kritišką analizę. Atrodo, kad studentai yra neblogai paruošiami, gerai renka tiriamąją medžiagą, ją sugeba analizuoti išmokytais metodais. Deja, buvo pastebėta stoka tikrai kritiškos ir gilios analizės, bei gana siauras, lyg ir tunelinis galvojimas: dalykai yra toki, koki yra, mes priimame davinį ir pastabas, kaip jos mums pateikiamos ir pakeitimai galimi tikrai esamų sąlygų ribose. Manėčiau, kad dėl to gali būti kelios priežastys: 1) čia turėjome reikalą su bakaluro kandidatais, kurie visų pirmaisiai gavo biznio vadovavimui analiti-

nus įrankius, o ne operacinę patirtį; 2) studentams surinkti reikiamą medžiagą yra ypatingai sunku, nes oficialių duomenų beveik nėra, o tie, kurie prieinami, dažniausiai yra sufabikuoti, nes, atrodo, visi bizniai operuoja su dvigubais atsiskaitymo dokumentais vieni-valdžiai ir viešumai, o kiti sau, bet, žinoma, pastarieji nėra prieinami. Prie tokių sąlygų studijuojančiam sunku padaryti rimtą analizę, žinant, kad tai nėra tikri duomenys. Tačiau iš biznio pusės žiūrint, tai vienintelis būdas apsisaugoti ir išlikti neišprievartautam tiek opresyvių valdžios organų, tiek sunkios mafijos rankos. Toks dvipusiškas biznio pristatymas atrodo yra giliai išsisknijęs, ir truks dar daug laiko iki dalykai pasitaisys. Galima suprasti, kad biznio administravimo mokymas prie tokių sąlygų yra tikrai nepavydėtinas ir sunku įtikinti studentą, kad biznis gali veikti ir kitaip – viešai, teisingai.

Man bebūnant Kaune, teko dalyvauti Lietuvos valdžios prisakytoje Fakulteto veiklos tyriminėje apžvalgoje. Ją atliko iš Norvegijos

atsiūsta keturių asmenų komisija. Fakultetas parodoma medžiagą komisijai buvo tikrai puikiai ir profesionaliai paruošęs. Ji labai gerai lygintusi su pas mus, varkuose, paruošta parodomąja dokumentacija. Įvertinimo rezultatai dar negauti.

Šiais metais, jūsų dėka, buvo vėl perduotos 7 po 100 dol. stipendijos ir viena 150 dol. premija už geriausią darbą. Stipendijoms aukojo J. Bačanskas, M. Bačkaitienė, R. Česonienė, A. Dundzila, J. Pabedinskas, D. ir S. Surantai. Geriausio rašinio premiją fondavo A. ir S. Bačkaičiai. Taip pat p. Vidos Klemienės dėka buvo gauta 200 dol. dovana iš Friess Associates padėti dviems jauniems ir moksliniu stropumu pasižymėjusiems dėstytojams, juos skatinti toliau dirbti fakulteto gretose. Kaip žinoma, universitetų dėstytojų algos, ypatingai jaunesnių, yra labai mažos, vos viršija du minimalius pragyvenimo lygius. Pvz., dauguma baigiančių bakalaurų išeina dirbti į firmas su beveik 50% aukštesne alga negu gauna juos mokę profesorius. Tad visi Lietuvos universitetai turi problemą išlaikyti kvalifikuotus dėstytojus nuo išėjimo į privačias įmones. Būtų gerai, kad visi pasektumėm p. Vidos Klemienės pavyzdžiu, ieškodami pagalbos tiems, kurie yra tikrai svarbūs Lietuvos mokslo ateičiai. Malonėkite savo ar kitų paaukotas stipendijas (jeigu studentui, prašyčiau

\$120) išrašyti "Lithuanian World Community Foundation – KTUAF" vardu ir siųsti arba per mane arba tiesioginiai Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Fondui (1059 Maplegrove Dr. N. W., Grand Rapids, MI. 49054-3835). Visa suma nurašoma nuo federalinių mokesčių. Bendrai paėmus, pagalba fakultetui yra labai reikalinga, tiek knygomis, tiek mokymo reikmenimis ir pagalbine aparatūra. Pvz., kopijavimo mašinos, kuri yra labai reikalinga mokomos medžiagos paruošimui, vienos rašomos anglies (carbon black) kasetės pakeitimas Lietuvoje kaštuoja net 125 dol. Pagal Lietuvos kainas tai daugiau už vieno profesoriaus mėnesinę algą. Pasiųsti į užjūrus vieną puslapį faksu ten kaštuoja 10 dol. Tam iš valstybės paramos nėra, o iš studentų išrinkti tinkamus mokesčius neleidžia įstatymai.

Šiais metais buvo išsiųstos 6 knygų ir mokymo reikmenų siuntos. Pradėjome taip pat komplektuoti paskaitas ir straipsnius iš "Harvard Business Review", "MIT Technologies", ir "USC Business". Kristinos Lukaitės-Sullivan dėka buvo gauta serija diskusinių paskaitų iš Harvard MBA programos. Pirmas jų siuntinys jau pasiųstas į Administravimo fakultetą. Bebūnant Kaune, teko aptarti, kaip būtų galima įgyvendinti MBA programos ribose komandinį (team) mokymo metodą, paremtą problemų diskusijomis bei analize. Jeigu

kas turėtumėte šiuo reikalu patarimų, malonėkite pranešti.

Šiais metais bandysime skelbti apie Administravimo fakultetą tiek Amerikos lietuvių, tiek užsienio baltiečių visuomenei. Esu labai dėkingas Jonui Pabedinskui ir Elvyrai Vodopolienei už iki šiolei gražiai perduotą informaciją apie Administravimo fakultetą ir Patariamąsios tarybos veiklą.

Norėčiau šia proga paminėti, kad universitetas tiek rektorius Kriščiūno tiek dekanės Baršauskienės asmenyse turi labai energingus ir pažangius individus, kurie tiesiog tempia šią instituciją iš 50 metų nežinios per Lietuvos valdžios universitetų veiklai statomas kliūtis į šių laikų vakarų pasaulį. Jie siekia, kad ši institucija taptų Lietuvai švyturiu bei kelrodžiu į gražesnę ir prasmingesnę ateitį.

Rektorius ir Dekanė ir visi Administravimo fakulteto nariai prašė paminėti, jog jie yra labai dėkingi Patariamajai tarybai už teikiamą pagalbą, moralinę pasipirtį bei svarbaus bendradarbiavimo palengvinimą tarptautiniuose reikaluose.

*Stasys Bačkaitis,
Kauno technologijos
universiteto administravimo
fakulteto patariamąsios
tarybos pirmininkas.*

MINDAUGAS

Vladas Vyšniūnas

(Tęsinys)

Stribas tuoj pat apsuktų arklių ir nuvežtų jį pas enkavedistų majorą, jei žinotų, kad už kojines guli partizanų laiškelis...

Miestelyje tebuvo vienas gydytojas, nes sergančiųjų anais laikais buvo žymiai mažiau negu dabar. Jis gyveno vieno aukšto mediniame name, prie pat aikštės. Viena namo gale buvo jo butas, o kitame – ambulatorija. Atvažiavus į vietą, stribas išlipo iš bričkos, užsikabino ant peties automata ir pasakė:

– Kol aš tvarkysiu savo reikalus, tu eik, pas gydytoją. Kai tik išims kabliuką, tuoj pat grįžk prie vežimo ir lauk manęs. Nei žingsnio į šalį! Kitaip važiuosi ne namo, o į NKVD areštinę! Supratai?

– Aha, – pasakė Mindaugas.

Jis priėjo vadeles prie telefono stulpo ir nuėjo į ambulatoriją. Prieškambaryje visų pirma perskaitė, kas buvo parašyta ant durų kaban-

čioje lentelėje, po to pasibeldė.

– Prašau! – pasigirdo balsas.

Mindaugas įėjo į vidų ir nudžiugo pamatęs, jog kambaryje, apart baltu chalatu apsirendžiusio gydytojo, daugiau nieko nebuvo.

– Kas atsitiko, berniuk? – paklausė gydytojas, apžvelgęs mažąjį pacientą, visiškai nepanašų į ligonį.

Mindaugas tylėdamas pasilenkė, ištraukė iš už kojinės gulėjusį raštelį ir padavė jį nustebusiam gydytojui. Perskaitęs jį, baltu chalatu dėvintis vyriškis paprašė berniuką sėstis ir ėmė klausinėti. Šis tepasakė:

– Šį raštelį man davė partizanas, kurį pažįstu kaip savo brolių. Daugiau nieko nežinau.

Gydytojas šyptelėjo ir tarė:

– Gerai, kad nieko daugiau nežinau. Aš tau duosiu vaistų, bet su sąlyga, kad juos parsiveši taip, kad niekas nepastebėtų.

Gydytojas priėjo prie stiklinės spintos su vaistais ir, imdamas iš jos tai ko reikėjo, tarė:

– Tu protingas vaikas ir žinai, koks pavojus gresia kiekvienam, kuris išdrįsta padėti sužeistam partizanui. Jei atsitiktų taip, kad kas nors pastebėtų tuos vaistus, kuriuos aš tau duodu, nesakyk tiesos. Tvirtink kad juos nušvilpei, kai aš buvau išėjęs į kitą kambarį. Supratai?

– Aš jau ne mažas vaikas! – išdidžiai atsakė Mindaugas.

Gydytojas padėjo berniukui sudėlioti vaistus į švarkečio kišenes, paskui sulankstė jį. Po to, persvėręs drabužį ant sulenkto Mindaugo rankos, tarė:

– Puiku! O dabar gali eiti!

Tačiau berniukas tik pasimuistė ir paklausė:

– Ar galiu paprašyti Tamstos pagalbos sau?

– Žinoma! Sakyk, ko reikia?

Mindaugas pasisuko šonu, atsmakė į viršų kelnių kišką ir parodė blauzdoje įstrigusį kabliuką. Gydytojas suraukė kaktą ir paklausė:

– Kada tai atsitiko?

– Šiandie, anksti rytą.

– Kodėl atėjęs pas mane neparodei iš karto?

– Pirmiau reikėjo sutvarkyti svarbesnį reikalą.

Gydytojas atsiduso, pakreipė galvą ir pasakė:

– Anas reikalas būtų palaukęs. Sveikata svarbiau. O gal nežinai, kad mikrobais užterštas kabliukas gali būti kraujo užkrėtimo priežastimi?

Berniukas šyptelėjo.

– Daktare, aš tai žinau, todėl pirma gerai nuploviau kabliuką upelio vandenyje.

Gydytojas pakėlė akis.

– Tai tu tai padarei tyčiomis?

– Kitaip negalėjau ištrūkti iš namų. Jau trečia diena rusai nei vieno neišleidžia iš sodybos.

Gydytojo akys prisipildė šiluma.

– Tu tikras vyras! – pasakė jis berniukui. – Tu šaunuolis!

Paskui jis suleido į raumenis vaistų ir išėmė kabliuką visiškai be skausmo. Mindaugas net nepajuto, kada jis tai padarė. Paskui aprišo blauzdą ir išleisdamas berniuką, apkabino kaip savo sūnų

ir pabučiavo į kaktą. Kai Mindaugas išėjo iš ambulatorijos, stribas dar nebuvo sugrįžęs.

Kelionė atgal baigėsi be nuotykių. Kai atėjo laikas girdyti karvę, motina pasakė:

– Šiandie aš pavaduosiu tavę. Tau skauda koją.

– Ne, mama! Man jos visiškai neskauda!

Prieš eidamas į pamiškę, jis dar įslinko į kambarį, atsiėmė nuo kabančios palties lašinių gabalą, o nuo lentynos virtuvėje pasiėmė puskepalį duonos. Paskui, niekam nematant, susidėjo viską į kibirą ir švilpaukdamas patraukė pamiškėn. Laimingai pasiekęs už krūmų gulinčius partizanus, jis atidavė viską, ką buvo atnešęs.

– Tu tikras vyras, Mindaugai! – pasakė jam kaimynės sūnus. – Lietuva neprazus, jei joje netruks tokių patriotų, kaip tu! Visų partizanų ir tėvynės vardu reiškiu tau padėką!

– Tėvynės labui! – išdidžiai atsakė Mindaugas.

Jo sieloje buvo šventė.

(Pabaiga)

Pastebėkite, kad mano prosenėlis manim labai nepatenkintas. Bet juk visi prosenėliai grabuose vartosi.

Vladas Vjalkis

Surasti gyvenimo draugą ar draugę nėra tik nusičiaudymo reikalas. Reikia didelių svarstymų, pergalojimų ir nugalvojimų, kol prieinamas sprendimas.

Nors vyrai pasaulio istorijos eigoje yra padarę nepaprastų atradimų ir išradimų, bet gyvenimo draugės pasirinkime labai negudrūs ir kartais taip nuklysta, kad ir patys nebežino, kur nudardėjo. Atsitinka, kad vyras, pamatęs merginą, praranda visą savo logišką galvoseną: "arba ji, arba nieko". Kai kurie taip toli nueina, kad paleidžia kulką į savo menkai protaujančią galvą.

O mergina, išgirdusi keletą gražių žodelių, ima labai save kelti į kažkokią viršūnę. Ji, kaip ir visos merginos, šioje srityje labai išmoksinta. Tas mokslas jos kraujuje. Ji galvoja: "Jeigu tas

taip labai manęs nori, tai reikia pažiūrėti, gal turtingesni taip pat". Ir čia prasideda lenktynės, apie kurias vargšas, pametęs galvą, visiškai nežino. Nes tai nėra skelbiama laikraščiuose nei per radiją. Šiuo atveju pabučiavimai ir paglamonėjimai leistini ir pageidautini. Apkabintoji tuo tarpu svarsto, kuris iš kandidatų pats geriausias. Šis apkabina ir glamonėja labai romantiškai, bet anas turi gerą tarnybą ir pinigų banke. O tas kitas labai įdomus. Nieko neturi, bet galimybių daug. Mat jis politikierius. O tokie visados prisiiria prie turto. O ir garbės nemaža būti gubernatoriaus žmona.

Anas atrodo girtuoklis, bet gal galima perauklėti. Vieni kiti metai gero pielaėjimo išaugins į padorų pilietį. O tas nori būti dailininku. Pilni pakampiai drobių su keistais nesuprantamais pabraukimais. O gal praturtės. Buvo ir tokių retų atsitikimų. O gal užmesti meškėrę ant tikrai žinomo turtuolio. Turi kelis namus, vasarnamį prie jūros, laivą, o automobilių bent kelis. Šiek tiek prie amžiaus. Ne per toli trigubo. Bet vieni kiti metai, ir turtas tavo. Ir tada dailininkas, muzikantas, aktorius ar kitoks dvasingas vyras padėtų sutvarkyti laivą ir automobilius ir kitką.

Šiuo atveju mažai suprantą tikrus reikalus, užsimena apie meilę. Atsakymas: meilė lengvai ateina su minko kailiu, deimanto apyranke, atostogomis Bahamuose ir kitais tam tikslui reikalingais

pridėčiais. Kokia meilė su sausa duonos pluta? Gali labai suliesėti. Bet pamilti? Labai ir labai abejotina.

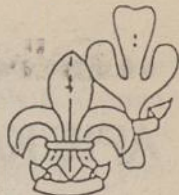
Išrankios merginos ieško tokio, kuris būtų gražus, kaip kino artistas, turėtų kūną, kaip Apolonas, būtų protingas kaip Einšteinas, švelnus, kaip pūkelis, ištikimas, kaip šuo, turtingas, kaip Morgan, garsus, kaip Washingtonas, dainuotų, kaip Povaroti, drąsus, kaip Lindberg, išradin-gas, kaip Edison, paklusnus kaip kareivis, suktas kaip politikierius, neapkęstų visų moterų ir mylėtų tik mane vieną.

Tokios paprastai palieka senmergėmis. O neišrankios turi daug gyvenimo uždavi-nių. Girtuoklius prablaivinti, tinginius pastumti į darbą, neturtingiems parodyti kelius į turtą. Sunkiausia su menininkais. Teks išgyventi be minko kailių.

Gyvenimo draugo ar draugės ieškojimą galima nukreipti į laikraščius, ką dabar labai intensyviai vykdo Lietuvos spauda. Bet čia labai slidus dalykas. Ką gali nujausti, kas po tuo skelbimu paslėpta. Gal jis ar ji atsiųs tau fotografiją, padarytą gal prieš dvidešimt metų. Nusi-kaltimo nėra. Prašei fotografijos, gavai. Dėl išmierių taip pat nemažai sunkumų ar centimetrais ar inčiais. Ar girtuoklis? Per laikraštį nesu-uosi.

Nujaučiu, kad merginos, perskaičiusios antgalvę "kaip surasti gerą vyrą", turėjo daug vilčių ir labai nusivylė paskaicičiusios. Nerado gero re-

Mieli išeivijos lietuviai!

Kreipiuosi į Jus Lietuvos Skautų Sąjungos reikalui, nes esame labai liūdnoje finansinėje padėtyje.

Atkurta LSS 1989 m. pradėjo žengti pirmus žingsnius su jaunimu, kuris anksčiau buvo auklėjamas tarybiniu metodu: spaliukai, pionieriai, komjaunuoliai. Skirstymasis pagal amžių, net ir uniforma buvo panaši į skautų tradicinę sistemą. Tačiau didelis skirtumas ideologijoje, net ir vyresnių vadovų, perėjusių į skautų organizaciją, mintyje.

Pradėta nesantaika tarp save išstačiusių vadovų ir buvusių prieškarinio skautų, kurie norėjo tęsti prieškarinio Lietuvos Skautų Sąjungos veiklą, tęsėsi keletą metų, kol pagaliau praeitais metais save paskelbė ir prieš karą neskautavę Lietuvoje keli vadovai atsiskyrė ir sudarė atskirą organizaciją "Lietuvos Skautija", kuri pagaliau, matomai remiama įtakingų asmenų, Teisingumo Ministerijos buvo registruota, kaip ir LSS prieš keletą metų.

"Lietuvos Skautija" atsi-skirdama neperdavė turėto

cepto. Mergaitės! Vyro suradimo receptas nėra geros sriubos virimo nurodymas. Čia reikia daug asmeninės intuicijos, fantazijos, apskrumo ir kitako, ką laikraštyje sunku išaiškinti. Gal asmeniškai?

Nekantri mergina klaus: "Tai ką daryti. Kaip surasti tinkamą?"

Atsakymas: Pažiūrėk, ar jis skaito "Dirvą" ir kiek aukoja jos išlaikymui. Jeigu skaito, reiškia intelektualus, jeigu aukoja geroką sumą, reiškia turtingas. Štai tas idealus vyras.

LSS turto ir finansų Lietuvos Skautų Sąjungai, išsinešdami LSS vėliavą, kopijavimo aparatą ir keletą tūkstančių dolerių, suaukotų išeivijos skautų bei kitų organizacijų ir privačių asmenų – rėmėjų.

Šiuo metu LSS yra finansinėje krizėje. Patalpų (kurių nereikėtų remontuoti ir mokėti nuomos) negauname, daugelis skautų tėvų yra nepajėgūs pirkti skautams/ėms uniformas, apmokėti dalyvavimą išvykose į vasaros stovyklas Lietuvoje ir užsienyje.

Turime galimybę atremontuoti ir naudotis vienu nameliu buvusioje Valakampių pionierių stovykloje (netoli Vilniaus centro), bet neturime lėšų. Gavome iš Tautos Fondo (JAV) 500 USD, bet to toli gražu neužtenka remontui, nes reikia naujų rėmų langams, stiklo ir remonto viduje.

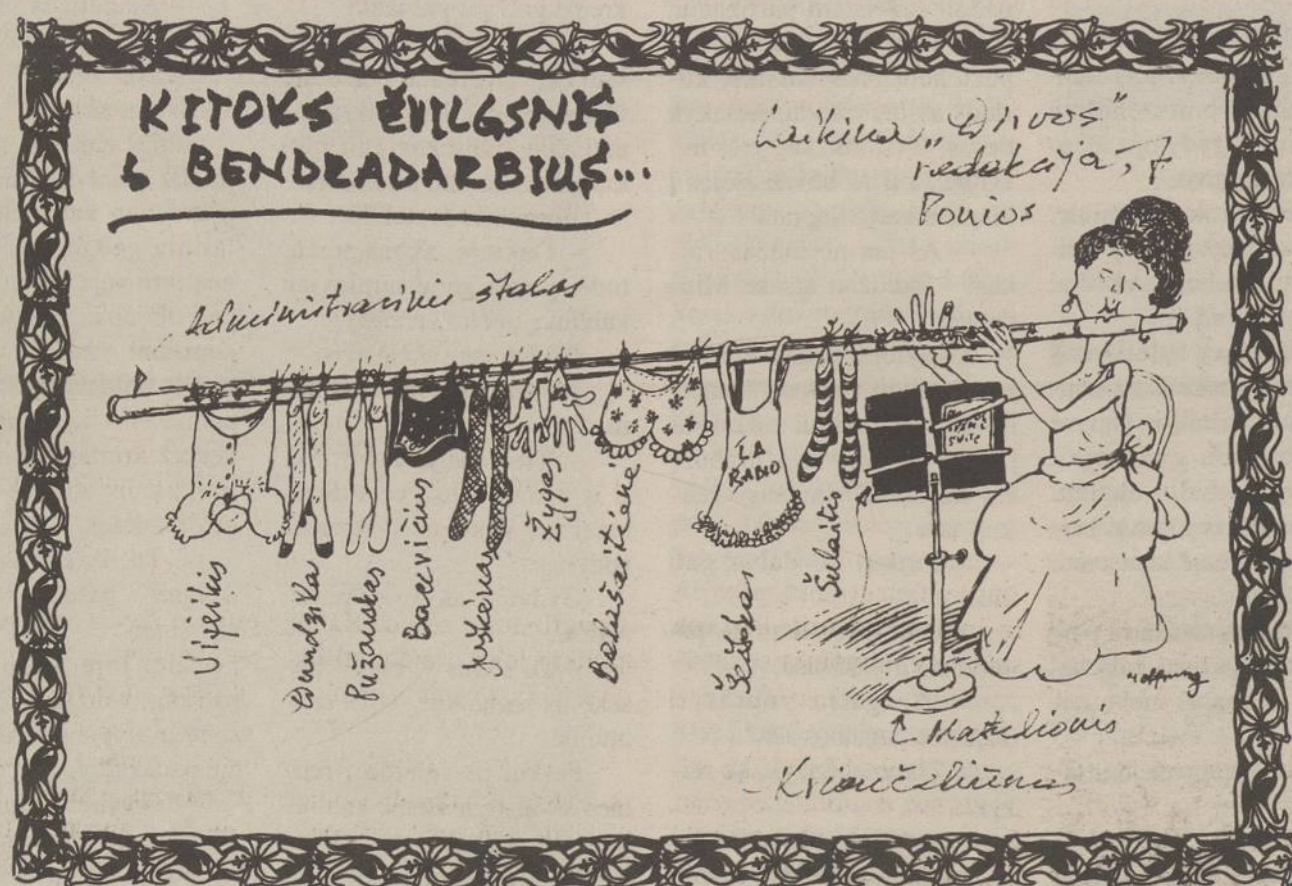
Gavome iš kelių užsienio skautų organizacijų kvietimus dalyvauti jų vasaros stovyklose Lenkijoje, Islandijoje, Danijoje, bet kelionė į ten ir atgal, be to stovyklos mokestis apie 200 USD vienam, yra mūsų organizacijai per didelis. O labai norėtume nors po 3-4 skautus/es išleisti į tokias stovyklas. Mums tai būtų naudinga, nes šie skautai parvykę galėtų tapti jaun. vadovai ir padėti tvarkytis / ugdyti jaunesnius, o jų yra labai daug. Mes greitai galėtume padidinti LSS narių skaičių – apie 1200, jei turėtume uniformoms, stovykloms, seminaram / kursų pravedimui pinigų. Mes visi dirbame iš idėjos, vedami savo patirties ir norėdami kuo daugiau Lietuvos jaunimo įvesti į skautus, juos paruošti Dievo, Tėvynės ir Artimo tarnybai, vykdant skautų įstatus ir vadovaujantis LSS Statutu, nuostatais ir taisyklėmis. Esame labai atsargūs su lėšomis, o jos jau baigiasi.

Todėl kreipiuosi į Jus, mieli Tėvynės Lietuvos sūnūs ir dukros užsienyje, organizacijose ir pavienius. Padėkite savo bet kokia auka prie LSS sutvirtinimo finansiskai. Jeigu būtų galimybė gauti lėšų Lietuvoje, į Jus neapeliuotumėme. Jūsų aukas priimsime su giliu dėkingumu ir jas skelbsime spaudoje, laiškais Jums ir padėkos laiškais. Finansinį patikrinimą kasmet atlieka Kontrolės komisija. Jūsų aukos bus naudojamos tik virš minėtiems reikams. Už viską iš anksto dėkojame.

Aukas siųsti čekiu arba pervesti į LSS valiutinę sąskaitą Nr. 06400023/070353 LŽŪ Bankas, kodas 260101424, Vilnius, Lietuva. Čekius į P.O. Box 3043 Kaunas.

Dr. A. Žilinskas
LSS Tarybos pirmininkas

Antanas Dundzė

LENKIJA TURISTO AKIMIS

Henrikas Stasas

(Tęsinys iš praėjusio numerio)

Bet Jadvyga jau buvo susižiedavusi su Austrijos princu Vilhelmu ir vestuvės buvo numatytos 1385 metais. Tačiau tais pačiais metais Jogaila pažada Vengrijos karalienei Elzbietai, t.y. Jadvygos motinai, vesti jos dvylikametę dukterį Jadvygą. Lenkijos ponams paskelbus Jogailą karalium, jis 1386 metais atvyko į Krokuvą ir čia su savo palydovais pranciškonų bažnyčioje pasikrikštijo. Per krikštą gavo naują Vladislavo vardą.

1386 metais vasario 18 d. įvyko Jogailos vestuvės, o kovo 4 d. jo karūnacija. Kadangi sulaužė Jadvygos ir Vilhelmo sužadėtuves, tai turėjo Vilhelmui sumokėti 200 tūkstančių florinų. Lenkai už Jadvygos pasiukojimą vardan Lietuvos krikšto siekė ją paskelbti šventąja. Lenkai vedybomis buvo labai patenkinti ir dabar labai teigiamai apie tai atsiliepia, o Jogailą laiko vienu iškiliausiu valstybės karaliumi. Jie jį charakterizuoja, kaip gabų politiką, išmintingą, teisingą, blaivų, dievobaimingą ir globojantį mokslą. Aišku jie tada žinojo, kad nuo vokiečių ordino puolimų jų niekas geriau negali apginti kaip Jogaila su Vytauto pagalba. Tai tiek šių dviejų tautų giminytės tema, kuri mane domino nuo pat atvykimo į Lenkiją.

Krokuva ir Vavelis turistiniu požiūriu tikra Mecca. Čia įvairūs architektūriniai stiliai išlikę nepalieti karo audrų. Čia kūrė didieji italų ir vokiečių architektai ir dailininkai. Italai rekonstravo Vavelį ir suteikė jam renesanso ir baroko charakterį. Zigmanto koplyčia laikoma geriausiu renesanso kūriniu Europoje. Ją Vavelio katedroje statė Bartolomeo Barecci. Čia iškilo ir pirmieji baroko elementai, darbuojantis tokiems dailininkams, kaip Tomaso Dolabella ir architektui Giovanni Trevano. 14-15 šimtmeityje čia žydėjo gotikos stilius ir Krokuvoje to stiliaus statybos labai daug. Vėliau vakarų dailininkus ir architektus čia viliojo renesansas ir barokas. Ypač Zigmanto Augusto I žmona Bona Sforza būdama italė pasikvietė iš Italijos tokias garsenybes, kaip jau minėtą, Bartolomeo Berecci, Giovanni Padivano ir kt. Čia gana anksti buvo įsteigtas universitetas, 1364 metais. Vėliau Jogaila jį atnaujino, ir jo veikla labai sustiprėjo, nes buvo pajėgus paruošti visą cilę mokslininkų, kurių tarpe ir garsų jį N. Koperniką.

Laimingu sutapimu Krokuva per paskutinį karą nenukentėjo, nes Vavelyje buvo sukoncentruota visa okupacinė generalinės gubernijos valdžia su vokiečių gubernatorium Hans Frank.

Nuo Vavelio lipome

žemyn į kitą aukštumos pusę, kur Vysla vingiuojasi per žalią pievą. Gana kontrastinė Krokuvos panorama, žiūrint iš aukštumos. Vienoj miesto pusėj pastatai su iškilusiais bažnyčių bokštais, kitoj melsvas Vyslos kaspinas vingiuojas per žalias pievas. Tad nusileidus nuo aukštumos atsiduri natūralios gamtos aplinkoj. Čia aukštumos šlaite legendarinė drakono uola ir gązdinanti didžiulė drakono metalo skulptūra su liepsnojančiais nasrais. Apie čia viešpatavusį drakoną sukurta nemažai legendų. Viena jų pasakoja, kad Krokuvos įkūrėjas Krak turėjęs nepaprastai gražią dukterį Vandą, kuri buvo pažadėta išleisti už vokiečių princo. Tačiau Vanda nenorėjo už jo tekėti, pasirinko geriau mirtį Vyslos bangose. Bet eidama skandintis buvo drakono užpulta ir jo letena mirtinai sužeista. Ir toj vietoj drakonas vaizduojamas ant užpakalinių kojų pakilęs, pasiruošęs puolimui. Diena buvo labai šilta 78 F., o pievoje prie drakono lenkaitės pasipuošusios tautiniais rūbais repetavo tautinius šokius.

Iš čia praleistų dienų pastebėjome, kad Krokuvos istorijos lapai pilnesni ir turtingesni, negu bet kurio kito Lenkijos miesto. Čia kiekviena pastato plyta, kiekvienas grindinio akmuo gali sekti begalinę pasaką, kaip ta skandinavų šeimos saga.

Iš Krokuvos vykome toliau į pietus, į Karpatų kalnų sritį. Bet pirma pasukome kiek į šalį, į Wieliczka, į garsias Lenkijos druskos kasyklas. Druskos klodai čia jau buvo žinomi neolitiniame laikotarpyje, tačiau intensyviai čia pradėta druską eksploatuoti tik viduramžiais, prieš 700 metų. Kasyklos sudaro įdomią turistinę atrakciją, ir jas kasmet aplanko nuo 600 iki 800 tūkst. turistų.

Daugybė požemio galerijų čia užima 150 km. plotą. Į požemius reikia nusišalti laiptais, o į viršų iškelia keltuvas. Pirmiausia pasiekama pirmoji galerija, kuri 1973 metais buvo paskirta garsiam lenkų mokslininkui N. Kopernikui. Tik įžengus prieš akis išskyla didžiulė iš druskos iškalta Koperniko skulptūra, laikanti iškeltose rankose žemės rutulį.

Toliau apžiūrėjome daugybę galerijų ir koplyčių, kuriose pilna įvairių grupinių ir individualinių druskos skulptūrų. Grupinės skulptūros buvo daugiausia religinėm temom, pvz. šventosios šeimos bėgimas į Egiptą, trijų karalių kelionė į Betliejų, Kristaus nukryžiuojimo scena ir tt. Individualios skulptūros - karalių, karvedžių, tarp kurių ir Pilsudskio. Koplyčiose matyti daug smulkios

Drakonas prie Vyslos Krokuvėje

H. Staso nuotr.

druskos ornamentikos, net apšvietimo sietynai iš druskos pagaminti. Be to čia ir istorinė kasyklos vystymosi raida išdėstyta, galima matyti, kaip šimtmečiais keitėsi druskos kasimo technika ir metodai. Matyti primityvūs įrankiai ir modernios eksploatacijos priemonės. Kasyklas lankyti galima tik grupėmis su vadovais, o apžvalginis ratas trunka dvi su puse valandas.

Papietavę tęsėme kelionę į Karpatų, į taip vadinamą Lenkijos žiemos sostinę, Zakopanę. Mūsų autobusas riedėjo per banguojančias aukštumas, kur išdžiūvusiose ganyklose ganėsi gyvuliai, o už jų toliau matėsi skurdūs ūkio trobesiai. Čia vienas iš neturtingiausių Lenkijos kraštų, kurį kadaise valdė austrai ir mažai šio krašto žmonių gerove rūpinosi. Privažiavus arčiau kalnų, pasikeitė ir gyvenamųjų namų statyba. Čia griežtai laikomasi kalniečių stiliaus, visi namai statyti pagal vieną modelį su labai mažais pakeitimais. Vadovė paaiškino, kad yra toks įstatymas ir visi privalo nustatyto statybinio stiliaus laikytis.

Pastatai šiek tiek panašūs į Alpių namus, dviejų aukštų, bet mažesni su stačiais stogeliais, išsėtinčiais iš pagrindinio stogo. Kalnų aplinkoj toks pastatų stilius labai individualus ir įdomus. Dabar vietiniai gyventojai vis mažiau verčiasi žemės ūkiu, nes išplitęs turizmas juos nukreipė į pelningesnius verslus. Ypač paplitusi liaudies meno šaka, drožinėjimai, įvairūs rankdarbiai, kurie kaip suvenyrai parduoda-

mi turistams.

Zakopanė nedidelis miestelis, turįs tik 29000 gyventojų, tačiau turi gerus viešbučius ir kitus turistus patenkinančius malonumus. Prieš 200 metų ši vieta buvo labai mažai kam žinoma. Pirmieji vasarotojai čia pasirodė tik 19 šimtmečio viduryje. Vėliau Zakopanė virto žymia vasarviete. 1913-14 metais čia vasarojo Leninas ir kiti žymūs revoliucijos kūrėjai. Taip pat ir lietuviai atvykdavo gydytis nuo džiovos, sakydavo, kad grynas oras buvo geriausias vaistas nuo ligos. Čia 1907 metais gydėsi ir mirė rašytojas J. Biliūnas. 1958 metais jo palaikai buvo parvežti į Lietuvą ir palaidoti Anykščiuose.

Nepaprastai graži kalnų gamta: aukšti, baltom sniego kepurėm pasipuošę Tatros kalnai, spygliuočiai miškai ir žali slėniai. Tarp kalnų, slėniuose išsidėstę idiliški kaimai su charakteringa, sena tašytų rastų statyba ir senais gyvenimo papročiais. Prie kaimo gatvės stovintys pastatai seni, bet jų sienojai tiesiog kvėpia balta egle, tokie švarūs ir atrodo nė kiek nepaveikti atmosferos sąlygų. Kas pavasarį jie plaunami muilu ir šepetiais. Tą darbą atlieka moterys, o vyrai prižiūri, toks jau čia darbo pasidalinimas. Vyrai čia daugiausia užsiima drožinėjimu, gamindami įvairius liaudies meno suvenyrus ir praktiškus namų apyvokos daiktus. Jaunimas taip pat puoselėja liaudies meną, tautinius šokius, dainas ir instrumentinę muziką.

(Bus daugiau)

Jogaila ir Jadvyga Krokuvos parke.

H. Staso nuotr.

CLEVELANDO PENSININKŲ ŽINIOS

Žinias surenka

Jonas Kazlauskas

Pensininkų klubo narių suėjimas – pietūs bus š.m. vasario mėn. 1 dieną, Lietuvių Namų viršutinėje salėje. Pradžia 2:00 v.p.p. Kviečiami visi nariai ir taip pat būsimieji pensininkai.

Šiame susirinkime bus svarbus pranešimas apie numatomus pasikeitimus Medicare ir Medicaid, ypatingai kiek tai liečia pensininkus. Kalbės Mr. Joseph Vargo, AARP (American Association of Retired Persons) atstovas. AARP turi savo atstovus Washingtone ir ypatingai kovoja už pensininkų teises.

Nario mokestis už 1996 metus priimamas per kiekvieną klubo narių suėjimą.

Sveikiname vasario mėnesio gimtadienininkus: Kazimierą Gaižutį, Benediktą Garlauską, Jadvygą Ilendienę, Martą Ivanauskienę, Igną Janavičių, Praną Jogą, Oną Maželiene, Aleksandrą Petrauskį, Vacį Rociūną, Elena Šarkauskienę, Oną Skardienę, Valeriją Spirikaitienę ir Vytautą Vilkutaitį. Nariai sulaukę 80, 85, 90 ar daugiau metų gauna specialų sveikinimą iš prezidento Bill Clinton.

Pensininkų klubo metinis susirinkimas įvyko sausio mėnesio 11 d. 1996 m.

Susirinkime dalyvavo nemažas skaičius narių, buvo darbingas ir neilgas, bet gausus darbais ir nutarimais.

Į klubo valdybą 1996 metų kadencijai išrinkti: Jonas Balbatas, Stepas Butrimas, Nora Čeičienė, Jonas Kazlauskas, Stasė Mačienė, Jurgis Malskis ir Vytautas Staškus; buvusi valdyba perrinkta vienbalsiai.

Šalia naujos klubo valdybos buvo perrinkta nominacijos komisija (Dr. J. Stankaitis, R. Nasvytienė ir J. Velička), kontrolės komisija, kurią sudaro M. Aukštuolis ir D. Nasvytis ir A. Petrauskis.

Susirinkimui pirmininkavo J. Malskis, sekretorius J. Kazlauskas. Pirmininkas suglaustai ir išsamiai peržvelgė 1995 m. klubo veiklą, kuri buvo aktyvi ir įvairi.

Valdyba turėjo 10 posėdžių 10 suėjimų, gegužinę, padėkos pietus, išvyką į operą "Perlų Žvejai" Chicagoje ir išvyką į Amish gyvenvietę.

Suėjimuose prisiminėme svarbesnius Lietuvos įvykius: Sausio 13, kovo 11, vasario 16, motinos bei tėvo dienas, velykinius ir kalėdinius susikaupimus ir tragiškąsias birželio dienas.

Turėjome visą eilę informacinių pranešimų: advokato Mato, dr. Jono Stankaičio, dr. Aniceto Bundonio ir Cuyahoga apskrities vyresniųjų

skyriaus atstovo. Klubu gegužinė buvo sėkminga tiek dalyvių skaičiumi, tiek jos rezultatais, ypatingai Noros Čeičienės pravesta loterija.

Maistą suėjimuose gamino Lietuvių Namai, pasitarė mes patys, vadovaujant Stasei Mačienei su jos talkininkėmis. Kazė Vaičiūnienė patikrindavo suėjimuose kraujo spaudimą.

Žvilgsnis į ateitį

Praėjo 1995 metai, kurių ūkinis gyvenimas buvo geras, prezidento žodžiais, stipriausias per tris dešimtmečius. Metus užbaigėme su žema infliacija, neaukštu bedarbių procentu – 5.6%, žemais procentais už paskolas ir gana aukštai iškilusia akcijų birža, – lapkričio mėnesio 21 d. Dow Jones vidurkis peršoko 5,000 lygį – pirmą kartą istorijoje pasiektas aukštis. Nuo vasario 23 d., kai Dow Jones pasiekė 4000 lygį, užteko devynių mėnesių jam pakilti 1000 taškų tuo tarpu nuo 3000 iki 4,000 truko trys metai ir 10 mėnesių!

Ką žada šie metai?

1996 m. yra rinkimų laikas, kuris stebint praeitį yra pozityvus reiškinys ekonominiame gyvenime.

Esant realistu ir kritiškai imant valdžios statistinius duomenis, ypač bedarbių skaičių ir federalinių išlaidų sumažinimą, prisimenant 1993, 1994 ir 1995 m. korpo-

Nuotraukoje: S. Mačienė įteikia J. Malskiui prezidento B. Clintono sveikinimą. V. Bacevičiaus nuotr.

racijų didelius darbininkų tarnautojų atleidimus ir jų norimus rezultatus, ekonomijos dangus nėra tamsus.

Fabrikų ir įmonių gamyba lėtėja, vartotojas darosi atsargesnis su pirkimais, korporacijų pelnas svyruoja. Tai reiškiniai, kurie rodo debesėlius, vertus dėmesio. Jei pirmasis šių metų ketvirtis daugiau susvyruos, Centrinis bankas gali sumažinti procentus už skolinamus pinigus, kas teigiamai veiks į ekonomiką ir į akcijų biržą, kuri, P. Lynch teigimu, ir toliau šiais metais bus geriausias investavimas kaip buvo pernai. Priežastis – didelis korporacijų pelnas. P. Lynch yra vienas iš didžiausių akcijų biržos žinovų. 1000 dolerių investuotas į Magellan Fondą 1977 m., kai jis buvo paskir-

tas šio fondo viršininku, užaugo iki 28,000 dol. kai P. Lynch pasitraukė iš pareigų 1990 m.

Infliacija ir procentai už paskolas didelių svyravimų neparodys, palūkanos už santaupas ir procentai už skolinamus pinigus gali nukristi nuo dabartinio lygio. Priešinga kryptis bedarbių skaičiui, jo paaugimas galimas.

Biudžeto balansavimo reikalai, turintieji didelį politinį atspalvį, išsispres – nei viena pusė laimės, nei kita pralaimės, esmėje dolerinis skirtumas nėra didelis. Medicare nepergyvens rimtesnių pakeitimų, flat tax, atmetas visus nurašymus nuo mokesčių pajamų, nepraeis.

Sveikų bei laimingų 1996 m. linkime visiems klubo nariams.

S p o r t a s

ŠALFASS - gos 1995m. METINĖS SPORTINĖS VEIKLOS SANTRAUKA

Ši santrauka apima ŠALFASS sportinę veiklą 1995 kalendorinių metų bėgyje. Įvykiai pateikiami chronologine tvarka. Paminėta tik metinės ŠALFASS pirmenybės bei kiti stambesni įvykiai. Apygardinės, tarpklubinės ir kitokios mažesnės apimties varžybos į šią santrauką neįtrauktos.

V-jų PLSŽ-nių Kalnų (alpinistinės) slidinėjimo varžybos įvyko 1995 m. vasario 23 ir 24 d., Blue Mountain Ski Resort, Collingwood, Ont., Kanadoje. V-jų PLSŽ-nių organizacinio komiteto pavedimu varžybas vykdė ŠALFASS. Technškai ir sklandžiai varžybas pravedė ŠALFASS - gos Slidinėjimo komitetas, vadovaujamas Rimo Kuliavo. Apie 60 geriausių lietuvių slidinėtojų iš Lietuvos, Kanados, JAV ir Australijos varžėsi slalomo ir didžiojo slalomo rungtyse, 5-se vyrų ir 4-se moterų klasėse pagal amžių. Šalia to, absoliutūs vyrų ir moterų laimėtojai bu-

vo išvesti nežiūrint varžovų amžiaus. Vyrų tarpe išsiskyrė slidinėtojas Linas Vaitkus iš Clevelando, JAV. Jam įkandinė sekė Lietuvos čempionas Romas Stankevičius ir jaunasis Matas Freimanas iš Kanados. Moterų grupėje dominavo Lietuvos slidinėtojos su Lietuvos čempione Dijana Jonkute prickyje.

1995 m. Š. A. LIETUVIŲ KALNŲ SLIDINĖJIMO PIRMENYBĖS įvyko 1995 m. vasario 25d., Loretto Ski Resort, Loretto, Ont., Kanadoje. Varžybas pravedė Toronto LSK Jungtis, vadovaujant Rimui Kuliavai. Buvo varžomasi slalome ir didžiajame slalome, 7-se vyrų, berniukų ir 5-se moterų, mergaičių amžiaus klasėse, papildomai išvedant absoliučius vyrų ir moterų laimėtojus, nežiūrint varžovų amžiaus. Ir čia Linas Vaitkus nesunkiai laimėjo abu čempionatus. Neblogai pasirodė ir Linas Stripinis iš Kanados. Dalyvavo apie 50 slidinėtojų, atstovaudami Toronto Vytį, Aušrą ir Jungtį bei Clevelando Žaibą ir Detroito Kovą.

1995 m. Š. A. LIETUVIŲ KĖGLIAVIMO

Clevelando Žaibo tinklinio junjorų komanda su Chicagos Nerimi.

E. Vadopalienės nuotr.

PIRMENYBĖS ir 10-sis Clevelando LSK Žaibo tradicinis "Draugystės turnyras" įvyko 1995 m. kovo 11d. Wicliffe, Ohio. Rengė Clevelando LSK kėgliųavimo sekcija, vadovaujama Algio Nagevičiaus. Tai buvo du atskiri turnyrai vykdyti vienas po kito. Abiejuose turnyruose buvo vykdomos komandinės varžybos, iš kurių buvo išvesti ir individualiniai laimėtojai. Šios gerai pavykusios varžybos sutraukė 70 kėgliuotojų iš Toronto, Hamilto-

no, Chicagos, Detroito ir Clevelando.

1995m. VYRŲ SENJORŲ (virš 34m.) KREPŠINIO PIRMENYBĖS surengė Detroito LSK Kovas, 1995m. balandžio 1 ir 2 dienomis, Southfield, Mich. Turnyro vadovas - Vytautas Polteraitis. Dalyvavo 5 komandos. Žaidžiant modifikuota 2-jų minusų sistema, nugalėtojais išėjo Hamiltono LSK Kovas, finale įveikęs Toronto Aušrą 68:60. Dėl trečios vietos varžėsi Chicagos ASK Lituanica ir Detroi-

to Kovas I, Lituanica įveikė Kovą I rezultatu 56:48.

1995m. Š. A. LIETUVIŲ RAKETBOLO PIRMENYBĖS įvyko 1995m. balandžio 22d. Clevelande. Rengė Clevelando LSK Žaibo kėgliųavimo sekcija, vadovaujama Algio Nagevičiaus. Turnyras neišsukė didesnio susidomėjimo, ir dalyvavo tik 10 žaidėjų: 6 Clevelando Žaibo, 3 Baltimorės LAK ir 1 nepriklausomas, pulk. Kęstutis Gedminas iš South Carolina.

(Nukelta į 12 psl.)

CLEVELANDE ir apylinkėse

VASARIO 16-OSIOS MINĖJIMAS CLEVELANDE

Lietuvos Nepriklausomybės atstatymo 78-ų metų sukaktis bus minima sekmadienį, vasario mėn. 18 d., sekančia tvarka:

10:00 val. ryte – Šv. Mišios Dievo Motinos parapijos bažnyčioje. Prieš Mišias – vėliavų pakėlimas prie laisvės paminklo.

10:30 val. ryte – Šv. Mišios Šv. Jurgio lietuvių parapijos bažnyčioje.

4:00 val. p.p. – Iškilmingas minėjimas Dievo Motinos parapijos salėje. Kalbą pasakys LIŪDA RUGIENIENĖ, LB Tarybos narė iš Detroito. Meninę dalį atliks solistė AUDRONĖ GAIŽIŪNIENĖ iš Chicagos, akompanuojant ROMAI BANDZIENI.

Įėjimas – \$3 dol. auka rengimo išlaidoms padengti, vaikams veltui. Visi Clevelando ir apylinkių lietuviai yra kviečiami skaitlingai dalyvauti. Organizacijos yra prašomos dalyvauti su vėliavomis.

Rengia ALT Clevelando Skyriaus ir LB Clevelando Apylinkė

* Antradienį, vasario 6 d. 7:30 v.v. H. Stasas kalbės tema "Lenkija istorijos perspektyvoje". Ši ateities klubo vakaronė, kaip visada, bus konferencijų kambaryje, Dievo Motinos parapijoje. Visi lietuviai kviečiami pasiklausyti paskaitos, iliustruotos skaidrėmis su Lenkijos vaizdais.

***

JAUNUČIŲ KREPŠINIS

LSK Žaibo jaunučių (berniukų ir mergaičių) klasių D, E ir F (gimusių 1984-1988m.) krepšinio treniruotės vyksta šeštadieniais, 12:30 iki 2:15 p.p. Dievo Motinos parapijos salėje.

Jaunių ir mergaičių B ir C klasės (gimusių 1980-1983 m.) treniruotės vyks ten pat, sekmadieniais, 11:15 val. r. iki 1:15 val. p.p., pradedant vasario 25 d.

Nauji žaidėjai kviečiami įsijungti į LSK Žaibo eiles. Dėl informacijos – skambinti V. Tatarūnui 486-7916, Algirdui Bielskui 486-0889 arba atvykti tiesiai į salę.

LSK Žaibas rengiasi dalyvauti 1996 m. Š. Amerikos Lietuvių jaunučių krepšinio žaidynėse šį pavasarį. amb

Štai, kurie padeda išlaikyti lietuvišką laikraštį

Atnaujindami prenumeratą ir kitomis progomis Dirvai aukojo:

Žičkus P., Dorchester	10.00
Švelnis L., Needham	10.00
Martišauskas S., Brockton	15.00
Matiška J., Centerville	10.00
Jankus V., Delran	10.00
Siliūnas G., Flushing	30.00
Ūsas D., Maspeth	20.00
Cesnavičius A., Richmond H.	20.00
Jurgelevičius S., Dudley	20.00
Bagdziūnas A., Hillcrest	10.00
Simutis A., East Rockaway	30.00
Sperauskas T., Glen Cove	10.00
Giedraitis J., E. Northport	10.00
Vembrė B., Brockport	10.00
Ardys J., Fairview	50.00
Priokockis L., Warrington	20.00
Gintalas H., Baltimore	10.00
Žebertavičius V., Newport	10.00
Zubavičius J., Sunny H.	20.00
Mamaitis V., Sunny H.	15.00
Oniūnas B., Juno B.	20.00
Diehl W., Wickliffe	5.00
Čipkus S., Willoughby	5.00
Bujokas M., S. Euclid	10.00
Nagevičius L., Parma	20.00
Pollock L., Solon	10.00
Smalinskas S., Livonia	10.00
Sadeika C., Farmington H.	10.00
Grauzinis V., Grand Rapids	20.00
Petrusaitis P., Racine	20.00
Jurkūnas L., La Grange	20.00
Žolynas V., Chicago	50.00
Virpša J., Chicago	10.00
Šiaučiušas J., Cicero	10.00
Pangonis St., Omaha	15.00
Sirutis V., Los Angeles	20.00
Daytona Beach Florida	
Lietuvių klubas	100.00

*****
"LIETUVIŠKI ŽODYNAI, kitos knygos, muzika, žemėlapiai. Norint sąrašo siųskite adresą Vytui Stoškui, AD 85, Centrinis Paštas, 2000 Vilnius, Lietuva/Lithuania (LT)."
*****

Tumasonis V., St. Pete B. 3.00
Gumbelevičius J., Winston 25.00

Visiems aukotojams nuoširdžiai dėkojame

•••
"Dirvos" administracija praneša, kad įdėti skelbimą į Renginių kalendorių kainuoja 5 dol. (skelbimo trukmė kainos nekeičia). Sumokėjimas skelbimą paduodant sutauptų administratoriui ir laiką ir išlaidas.

RENGINIAI

1996 M.
• VASARIO 18 d., "Vasario 16-tos" minėjimas 4 val. Dievo Motinos didžiojoje salėje.
• VASARIO 24 d., ŠALFO "Kėgliavimo turnyras", Seaway lanes, Wickliffe. Registracija 2:30 v.v., turnyras 3:00 v.v.
• KOVO 23 d. 6:30 val. vak. Lietuvių Namuose Clevelando Žaibo metinis parengimas – "EVENING AT THE RACES".
• KOVO 24 d. 11:30 iki 2 val. Skautų KAZIUKO MUGĖ
• BALANDŽIO 14 d. Madų parodą "Pavasariai sugrįžta". Rengia vyr. skaučių židinys.
• BALANDŽIO 21 d. Skautininkų draugovės kultūrinė popietė – Aurelijos Balašaitienės knygų pristatymas.

EUROPA TRAVEL 692-1700

LOWEST AIR FARES
available worldwide

EXPERTS ON TRAVEL TO EAST EUROPE

passports • visas • prepaid tickets

SERVING OUR COMMUNITY
FOR OVER 35 YEARS

"LEADERS IN LOW COST TRAVEL"

Atlanta Import-Export Inc.

2719 West 71 Street, Chicago, IL 60629
Tel. (312) 434-2121 (800) 775-SEND

Mūsų Atstovas Clevelande:

Dainius Zallensas

LITMA I.E.

639 East 185 th Street
Cleveland, Ohio 44119

Telefonas : (216) 481-0011

Greitas Siuntinių Pristatymas

Į LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTIJĄ

RUSIJĄ, UKRAINĄ, BALTARUSIJĄ

Pasiteiraukit dėl Amerikietiško maisto komplektų

TRANSPAK

Siuntiniai į Lietuvą laivu su pristatymu į namus.

Pinigai pervedami doleriais.

Sutvarkomi palikimai.

Skubiems siuntiniams - AIR CARGO.

Komercinės siuntos pagal susitarimą.

MAISTO SIUNTINIAI nuo \$39,- iki \$98,-

Aukštos kokybės maisto produktai.

Rūta Degutienė, 28262 Chardon Rd.

Willoughby Hills, OH 44092

Tel. 216-943-4662

Dirbame nuo 1987 m.

TRANSPAK, 2638 W. 69th St.

Chicago, IL 60629 Tel. 312-436-7772

LINAS VYŠNIONIS

Advokatas Tel: (216) 383-0225

24400 Highland Road, Suite 9 • Richmond Hts. OH 44143

JAKUBS AND SON

Laidojimo Įstaiga

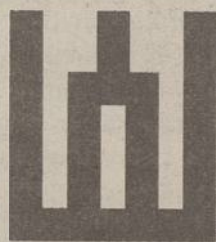
William J. Jakubs Sr.
William J. Jakubs Jr.
Kenneth Schmidt ir
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119
36000 Lakeshore Blvd. Eastlake, Ohio 44095

Telefonas: 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama,
teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje.
Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

TAUPA

Lithuanian Credit Union

Lietuvių Kredito Kooperatyvas

767 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119 481-6677

DARBO VALANDOS: antradienį, trečiadienį
ir ketvirtadienį ----- 9:00 v.r. – 4:00 p.p.
penktadienį ----- 9:00 v.r. – 6:00 p.p.
šeštadienį ----- 9:00 v.r. – 12:00 p.p.
sekmadienį parapijoje --- 11:00 v.r. – 12:00 p.p.

Kiekviena taupomoji sąskaita federalinės valdžios (NCUA) apdrausta iki \$100,000

MATAS & ASSOCIATES

RITA MATAS • Broker • G.R.I. • Licensed Real Estate Appraiser

17938 Neff Road
Cleveland, OH. 44119
(216) 486-2530

2412 Cedarwood Road
Pepper Pike, Oh. 44124
(216) 473-2530

ADV. VYTAS MATAS teisinis patarėjas

kad prašymai 1996 metų švietimo, kultūros paramai ir įvairiems projektams turi būti

prisiųsti ne vėliau kaip iki šių metų kovo mėn. 15 dienos.

Prašymai studentų stipendijoms turi būti prisiųsti iki balandžio mėn. 15 dienos. Prašymų anketos Lietuvos fondui turi būti gražintos paštu arba įteiktos Lietuvos fondo raštinėje asmeniškai.

Faksu prisiųstos anketos nebus priimanamos.

Prašymų anketos stipendijoms bei paramai yra gaunamos šiuo adresu: Lietuvos fondas, 14911 127th Street, Lemont, IL. 60439.

Telefonas (708) 257-1616.

Juozas Končius
LF atstovas informacijai

Sportas

(Atkelta iš 10 psl.)

Vyrų vienetą laimėjo Vincas Dulys (Balt. LAK) finale nugalėjęs Kęstutį Gedmintą (neprik.). Dvejeto laimėtojais tapo Valdas Žiedonis (Žaibas) ir Vytas Dulys (Balt. LAK).

1995m. Š. A. LIETUVIŲ JAUNUČIŲ KREPŠINIO PIRMENYBĖS įvyko 1995m. balandžio 29-30 dienomis, Hamiltone, Ont., Kanadoje. Varžybas visapusiškai ir sėkmingai pravedė Hamiltono LSK Kovas, pirmininkaujant Arvydui Šeštokui. Organizacinio komiteto pirmininku buvo Marijus Gudinskas. Dalyvavo rekordinis komandų skaičius - net 33, penkiose klasėse.

Jaunių B (1979m. gimimo ir jaunesni) dalyvavo 7 komandos. Laimėtojais tapo Clevelando Žaibas, finale įveikęs Hamiltono Kovą 58:47. Dėl 3-čios vietos, Chicago ASK Lituanica nugalėjo Toronto Aušrą I 71:55.

Jaunučių C (1981m. gim. ir jaunesni) klasėje varžėsi 8 komandos. Nugalėjo Toronto Aušra I, finale laimėjusi prieš Hamiltono Kovą 74:58. Trečioje vietoje liko Clevelando Žaibas laimėjęs prieš Londono Taurą 81:24.

Jaunučių D (1983m. gim. ir jaunesni) klasėje dalyvavo 8 komandos. Nugalėjo Toronto Vytis, finale įveikęs Toronto Aušrą I 47:19. Dėl trečios vietos - Clevelando Žaibas įveikė Hamiltono Kovą 28:21.

Jaunučių E (1985m. gim. ir jaun.) klasėje žaidė 4 komandos. Laimėjo Hamiltono Kovas finale prieš Clevelando Žaibą 26:22. Dėl trečios vietos - Toronto Vytis įveikė Detroito Kovą 39:13.

Mergaičių C (1981m. gim. ir jaun.) klasė buvo naujenybė, pirmą kartą įtraukta į žaidynių programą. Dalyvavo 3 komandos. Laimėjo Toronto Vytis finale įveikęs Hamiltono Kovą 34 - 30. Toronto Aušra liko 3-je vietoje.

Savotiška pramoga buvo jaunučių "Molekulių" klasė, vykdyta eksperimentiniu tikslu. Tai pipirai gimę 1987m. ir jaunesni. Dalyvavo Detroito Kovo, Toronto Vyčio bir Hamiltono Kovo komandos. Pranašiausi pasirodė hamiltoniečiai, laimėdami "čempionatą".

45-sios Š. A. LIETUVIŲ METINĖS SPORTO ŽAIDYNĖS įvyko 1995m. gegužės 19, 20 ir 21 dienomis, Clevelande, Ohio. Vykė Clevelando LSK Žaibas,

Šių metų vasario 25 d., sekmadienį, 12:30 val. p.p. Los Angeles Šv. Kazimiero parapijos salėje rengiama

ŽURNALISTŲ POPIETĖ

Dainuos puikūs Los Angeles Vyrų Kvartetas. Bus skanūs pietūs su vynu, veiks laimės stalas. Kviečiame atsilankyti ir paremti spaudos žmonių pastangas išlaikyti lietuvišką spaudą gyvą bei įdomią.

Įėjimas 15 dolerių asmeniui
Čekius rašykite: Lithuanian Journalist Association.

Stalus ir pavienes vietas iš anksto užsisakyti pas šiuos asmenis:

Albiną Mitkevičių - (213) 662-6413

Rūtą Sakienę - (818) 242-9250

Rengia Lietuvos Žurnalistų Sąjungos Centro Valdyba

Mūsų ilgamečiui idėjos draugui bičiuliui

JUOZUI ŽILIONIUI

mirus, nuoširdžiausią užuojautą Jo žmonai ONAI, dukrai VIOLETAI sūnui EGIDIJUI ir artimiesiems reiškia

Clevelando Fronto Bičiuliai

pirmininkas - Vidas Tatarūnas. Žaidynių programoje - 1995m. ŠALFASS šių šakų: a) Krepšinio - vyrų A, vyrų B ir jaunių A (1976m. gimimo ir jaunesni), b) Tinklinio - vyrų ir moterų, c) Šachmatų, d) Kovinių šautuvų šaudymo.

Vyrų krepšinyje A dalyvavo 7 komandos. Chicago ASK Lituanica nesunkiai laimėjo čempionatą, finale nugalėdami netikėtai ten iškopusį Hamiltono Kovą 88:61. Dėl trečios vietos - New Yorko LAK įveikė Clevelando Žaibą 130:114, O dėl 5-tos vietos Toronto Aušra pralindo pro Detroito Kovą 107:102.

Vyrų B klasėje žaidė 9 komandos. Laimėtojais išėjo New Yorko LAK, finale įveikę Detroito Kovą 64:63. Trečioje vietoje liko Clevelando Žaibas įveikęs Chicago Lituanicą 60:49. Dėl 5-tos vietos - Chicago Neris laimėjo prieš Toronto Aušrą 77:74.

Jaunių A (1976m. gimimo ir jaunesni) klasėje varžėsi 6 komandos. Čempionatą laimėjo Chicago ASK Lituanica, finale nugalėję Detroito Kovą 50:38. Dėl trečios vietos - Toronto Aušra įveikė Clevelando Žaibą 68:65, o dėl 5-tos - Hamiltono Kovas laimėjo prieš Kalifornijos Bangą 52:50.

Moterų klasėje krepšinio varžybos neįvyko dėl dalyvių stokos.

Tinklinio varžybose dalyvavo 4 vyrų ir 3 moterų komandos. Nors ir negausios dalyvių skaičiumi, varžybos buvo gero lygio. Vyrų klasėje pemykštis čempionas Chi-

cagos Neris turėjo gerokai pasispausti, kad finale įveiktų Clevelando Žaibo junjorus 2:1 (14:16), (17:15), (15:7). Pusfinaliuose, Neris nugalėjo Žaibo senjorus 2:0, o Žaibo senjorai įveikė Kalifornijos Bangą 2:1. Trečią ir ketvirtą vietas pasidalino Kalifornijos Banga ir Clevelando Žaibo senjorų komandos.

Moterų tinklinyje, Clevelando Žaibo veteranės atlaikė Chicago Neris jaunos komandos antpuolį laimėdamos čempionatą 2:1 (15:6), (12:15), (15:10). Labai jauna Toronto Aušros komanda liko 3-je vietoje.

Pagal preliminarinę registraciją, atrodė, kad dalyvų bent po 6 vyrų ir moterų komandas, tačiau taip neatsitiko. Tinklinis pergyvena krizę ir tinklinį kultūvuojantys klubai turėtų tuo rimtai susirūpinti.

Visos krepšinio ir tinklinio varžybos vyko gerose sąlygose ir buvo pravesotos sklandžiai.

Šachmatų turnyre dalyvavo 6 žaidėjai, nors buvo tikėtasi daugiau. Turnyrą laimėjo chicagietis Antanas Jasaitis, kuriam teko ir Dr. Algirdo Nasvyčio atminimo pereinamoji taurė. Antroje vietoje liko Juozas Chrolavičius (Hamiltono Kovas) ir trečioje - Edvardas Staknys (New Yorko LAK). Geriausio jaunojo dovaną gavo Rimas Švarcas (Clevelando Žaibas).

Kovinių šautuvų šaudyme dalyvavo 10 varžovų iš Kanados, Detroito ir Clevelando. Varžyboms vadovavo pulk. Algirdas Garlauskas. Jos vyko ORCO šaudykloje, Geneva, Ohio. amb

TAMARAI BRAZAITIENEI

mirus, dukrai KRISTINAI su šeima, giminėms ir artimiesiems reiškiamo nuoširdžią užuojautą

Ohio Lietuvos gydytojų draugijos
Pagelbinis moterų vienetas

Mielai mūsų draugei

DR. IRENAI GIEDRIKIENEI

mirus, Jos liūdinčiam vyrui inž. STASIUI GIEDRIKIUI reiškiamo nuoširdžią užuojautą

Roma ir Danielius
Degesiai

Florida

Buvusiai Clevelando Vaidilos Teatro darbščiai veikėjai VIOLETAI ŽILIONYTEI-LEGER, jos tėveliui

JUOZUI ŽILIONIUI

mirus, reiškiamo gilią užuojautą ir kartu liūdime

Vaidilos teatro valdyba
ir jos nariai

A.†A JUOZUI ŽILIONIUI

mirus, jo dukrai VIOLETAI ŽILIONYTEI-LEGER Lietuvos Sodybos patikėtinei, žmonai p. ONAI ŽILIONIENEI, sūnui EGIDIJUI, bei jų šeimoms reiškiamo gilią užuojautą.

LIETUVIŲ SODYBOS
patikėtiniai, gyventojai ir administracija

Mielam krikšto tėveliui

A.†A JUOZUI ŽILIONIUI

mirus, gilią užuojautą reiškiamo Jo žmonai, ONAI, dukrai VIOLETAI ir sūnui EGIDIJUI ir visiems artimiesiems

Krikšto duktė Ramunė
Banionytė-Stempužienė ir
Banionių šeima